



רשומות

# הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

7 במרס 2022

0000

ד' באדר ב' התשפ"ב

עמוד

הצעת חוק מערך הגיוור התשפ"ב-2022..... 2

## הצעת חוק מערך הגיור, התשפ"ב-2022

הצעות חוק הממשלה – 0000, ד' באדר ב' התשפ"ב, 7.3.2022

פרק א': הגדרות

הגדרות

1. בחוק זה –

"בית דין לגיור" – מותב שלפניו נערך הליך גיור במערך הגיור הממלכתי, שהוא אחד מאלה:

(1) בית דין מיוחד לגיור;

(2) בית דין מקומי לגיור;

"בית דין מיוחד לגיור" – בית דין לגיור שמתקיימים לגביו שני אלה:

(1) הוקם לפי החלטות ממשלה מס' 3613 מיום י"א בניסן התשנ"ח (7 באפריל

1998) ומס' 3155 מיום ח' באדר א' התשס"ח (14 בפברואר 2008);

מטרותיו העיקריות של החוק המוצע הן הסדרת מעמד מערך הגיור הממלכתי הפועל כיום מכוח החלטות הממשלה (החלטות מס' 3613 ומס' 3155 המוזכרות לעיל, וכן החלטה מס' 4213 מיום י"ז בחשוון התשע"ט (26 באוקטובר 2018), וההחלטות שהתקבלו בעקבותיהן), ובמסגרת זו הקמת בתי דין מקומיים לגיור על ידי רבני ערים, נוסף על בתי הדין המיוחדים לגיור הקיימים כיום במערך הגיור הממלכתי, וזאת בלי לשנות את המצב המשפטי הקיים ערב תחילתו של חוק זה.

המהלך המוצע צפוי להביא להרחבת מעגל בתי הדין המוסמכים לגיור בישראל. הקמת בתי הדין המקומיים לגיור תהיה בכפוף לתנאים ולהגדרות המפורטים בהצעת חוק זו.

### פרק א': הגדרות

**סעיף 1** מוצע לקבוע בסעיף זה את ההגדרות הדרושות להצעת החוק.

מוצע להגדיר "בית דין לגיור", כמונח אחיד אשר יתאר מותב דיינים שלפניו מתנהל גיור במערך הגיור הממלכתי, המתקיים במסגרת אחד מאלה: "בית דין מיוחד לגיור" או "בית דין מקומי לגיור".

"בית דין מיוחד לגיור" יתאר את בתי הדין שהוקמו לפי החלטות ממשלה מס' 3613 ו-3155 האמורות, ובהם רשאים לכהן רק דיינים שהם עובדי המדינה, המתמנים לפי חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959 (להלן – חוק המינויים), כפי המצב כיום. יובהר כי ההפניה להחלטות הממשלה בהקשר הזה מאפשרת להבחין קטגורית בין בתי הדין המיוחדים לבין אלה המקומיים המוקמים בהצעת חוק זו, אך אין משמעה מניעת שינויים כדוגמת הוספת בתי דין מיוחדים, ככל שיימצא לנכון; "בית דין מקומי לגיור" יתאר את בתי הדין שיוקמו בהתאם להוראות סימן ג' לפרק ג' לחוק המוצע, על פי בקשת רב עיר מכהן, ולא על פי חוק המינויים.

כללי גיור הוא הליך המרת דתו של בן דת אחרת או חסר דת, ליהדות. לפי אומדני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, כיום חיים בישראל למעלה מ-400,000 אזרחים חסרי דת ואחרים שאינם נחשבים יהודים על פי ההלכה היהודית. רובם עלו ארצה בגלי העלייה הגדולים ממדינות חבר העמים, אתיופיה ושאר התפוצות. ברוח זו, ממשלות ישראל ראו בגיור אתגר לאומי ודתי.

ביום כ"ב בסיוון התשנ"ז (27 ביוני 1997) מינה ראש הממשלה דאז, בנימין נתניהו, ועדה לגיבוש רעיונות והצעות לעניין סוגיית הגיור בישראל, בראשות פרופ' יעקב נאמן ז"ל (להלן – ועדת נאמן).

ביום י"א בניסן התשנ"ח (7 באפריל 1998) אימצה ממשלת ישראל בהחלטה מס' 3613 (להלן – החלטות הממשלה) את המלצות ועדת נאמן, ובעיקרן כי הגיור בישראל יהיה גיור ממלכתי אחיד, על פי תורה, שיהיה מוכר על ידי כלל ישראל, אך הליך ההכנה לגיור במסגרת המכון ללימודי יהדות שיוקם למטרה זו ייתן ביטוי לכלל האוכלוסייה היהודית בישראל. בעקבות החלטת הממשלה האמורה הוקם מערך הגיור הממלכתי הפועל כיום, ומבנהו הארגוני ותפקידיו המפורטים עוגנו בהחלטות ממשלה נוספות, ובעיקר בהחלטה מס' 3155 מיום ח' באדר א' התשס"ח (14 בפברואר 2008), וכן הוקם המכון ללימודי יהדות (כיום "נתיב") כחברת בת תחת הסוכנות היהודית, אך חוק בנושא הגיור לא נחקק עד כה.

על העדרו של חוק בתחום הגיור התריע בית המשפט העליון בכמה מפסקיו (ראו לעניין זה בג"ץ 5070/95 נעמת – תנועת נשים עובדות ומתנדבות נ' שר הפנים, פ"ד נו(2) 721 (20.2.02); בג"ץ 2859/99 טושיים מקרינה נ' שר הפנים, פ"ד נוט(6) 721 (31.3.2005); בג"ץ 7625/06 מרטינה רגז'ובה נ' משרד הפנים ומשרד ראש הממשלה מערך הגיור (31.3.16); בג"ץ 11013/05 דהן נ' שר הפנים (3.1.21)).

(2) רשאים לכהן בו רק דיינים שהתמנו בהתאם לסעיף 23 לחוק המינויים;

"בית דין מקומי לגיור" – בית דין לגיור שהוקם בהתאם להוראות סימן ג' בפרק ג';

"בקשה לגיור" – כמשמעותה בסעיף 27;

"דיין" – חבר בית הדין לגיור, ובכלל זה ראש בית הדין לגיור;

"דין תורה" – כפי שפורש לפי חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין).

התשי"ג-1953;

"הוועדה", "הוועדה לקביעת כללי הדין" – הוועדה לקביעת כללי הדין בבקשות לגיור

שהוקמה לפי סעיף 37;

"חוק המינויים" – חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959<sup>2</sup>;

"חוק הרבנות הראשית לישראל" – חוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ם-1980<sup>3</sup>;

"חוק יסודות התקציב" – חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985<sup>4</sup>;

"כללי הדין" – כללי הדין בבקשות לגיור כמשמעותם בסעיף 28;

"מאגר", "מאגר מועמדים" – מאגר מועמדים לכהונה כדיין בבית דין מקומי לגיור

שהוקם לפי סעיף 19;

"הממונה על המחוז" – מי שניתנו לו לפי חוק העברת סמכויות (ממונים על מחוזות

וקציני מחוז), התשכ"ד-1964<sup>5</sup>, סמכויות הממונה על המחוז לפי פקודת ההמרה,

לעניין תעודות המרת דת לעדה היהודית;

ההלכה, לרבות תקנות ופירושים המתוספים למערכת זו בימינו; וכן כי מושג דין תורה של מועצת הרבנות הראשית אינו שונה מהמושג דין תורה כפי שהתגבש בפסיקתו של בית המשפט העליון לצדק. לנוכח זאת, מוצע להגדיר "דין תורה" על דרך של אימוץ הפרשנות שניתנה למונח זה בחוק האמור.

להגדרה "הממונה על המחוז" – תפקידו של הממונה

על המחוז, בהתאם לפקודת העדה הדתית (המרה) (להלן

– פקודת ההמרה), הוא לרשום ולאשר את המרת הדת,

ועל פי אישור זה ניתנת להמרת הדת נפקות חוקית. כמה

השאר במסגרת הסעיפים שעניינם אישור הגיור בבתי הדין

לגיור ומתן תעודת המרת דת. לשם כך מוצע להגדירו על

פי הוראות הדין בעניין מינויו של בעל תפקיד זה הקבועות

בחוק העברת סמכויות (ממונים על מחוזות וקציני מחוז).

התשכ"ד-1964. יצוין כי על פי החוק האמור מינוי הממונה

על המחוז בעניין זה נתון לאדם שימנה השר הממונה על

ביצוע הפקודה האמורה, מקרב עובדי משרדו. בהתאם,

ביום י"ח באדר התשע"ב (12 במרס 2012) מינה ראש

הממשלה (הוא השר הממונה) את המכהן בתפקיד ראש

מערך הגיור, עובד משרדו, לממונה על המחוז לעניין פקודת

ההמרה, למטע לעניין המרות דת שאינן גיור.

בהתאם להגדרות אלה, בכל מקום שבו מתייחסת

הצעת החוק ל"בית דין לגיור", הכוונה לשני סוגי המותבים

– הן לבית הדין המיוחד והן לבית הדין המקומי.

באופן דומה מוצע להגדיר "דיין", כמי שמכהן במותב

בית הדין לגיור (מיוחד או מקומי, לפי העניין), ובכלל זה

ראש בית הדין לגיור, יובהר כי בכל מקום שבו הצעת החוק

מתייחסת לדיין בית הדין לגיור, ולמטע אם נקבע במפורש

אחרת, ההתייחסות היא גם לראש בית הדין.

להגדרה "דין תורה" – הגדרה זו נדרשת לצורכי הקביעה

בסעיף 4 להצעת החוק, שלפיה הגיורים הנערכים בבתי

הדין לגיור ייעשו לפי דין תורה. הוראה דומה המתייחסת

לענייני המעמד האישי קבועה כיום בסעיף 2 לחוק שיפוט

בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג-1953 (להלן –

חוק שיפוט בתי הדין הרבניים), ולפיו "נישואין וגירושין

של יהודים ייערכו בישראל על פי דין תורה". משמעות

הביטוי "דין תורה" הן בהיבט המעמד האישי והן בכל

הנוגע לגיור לפי הצעת החוק, התקבעה כמתייחסת להלכה

האורתודוקסית הן בפסיקת בית המשפט והן הלכה למעשה.

ראו למשל הפרשנות הקבועה בבג"ץ 47/82 קרן התנועה

ליהדות מתקדמת בישראל נ' שר הדתות, מג(2) 661 (24.7.89)

בעמודים 699–701, ולפיה דין תורה כולל את מכלול דיני

<sup>1</sup> ס"ח התשי"ג, עמ' 165.

<sup>2</sup> ס"ח התשי"ט, עמ' 86.

<sup>3</sup> ס"ח התש"ם, עמ' 90.

<sup>4</sup> ס"ח התשמ"ה, עמ' 60.

<sup>5</sup> ס"ח התשכ"ד, עמ' 80.

"מנהל בתי הדין המקומיים" – מי שמונה לפי סעיף 17;  
 "מערך הגיור הממלכתי" – כמשמעותו לפי סעיף 2;  
 "פקודת ההמרה" – פקודת העדה הדתית (המרה)<sup>6</sup>;  
 "ראש מערך הגיור" – מי שמונה לראש מערך הגיור הממלכתי לפי סעיף 2(ד);  
 "רב עיר" – רב עיר אשר נבחר לפי סעיף 15(א)(2) לחוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], התשל"א-1971;  
 "הרב הראשי" – הרב הראשי לישראל, המכהן כנשיא בית הדין הרבני הגדול לערעורים;  
 "השר" – ראש הממשלה;  
 "תעודת המרת דת" – תעודת אישור על המרת דת, שנתן הממונה על המחוז לפי סעיף 2(2) לפקודת ההמרה.

### פרק ב': מערך הגיור הממלכתי

2. (א) במשרד השר יוקם ויופעל מערך הגיור הממלכתי בהתאם להוראות לפי חוק זה.  
 (ב) מערך הגיור הממלכתי שפעל במשרד ראש הממשלה ערב תחילתו של חוק זה מכוח החלטות הממשלה, יראו אותו, לעניין סעיף קטן (א), כאילו הוקם לפי חוק זה, ובכלל זה יראו את בתי הדין המיוחדים לגיור שהוקמו מכוח החלטות הממשלה כאמור, ואת הדיינים שמונו בבתי הדין כאמור, כאילו הוקמו או מונו, לפי העניין, לפי חוק זה; והכול אלא אם כן נאמר אחרת בחוק זה; בסעיף זה, "החלטות הממשלה" – בכלל זה החלטות ממשלה מס' 3613 מיום י"א בניסן התשנ"ח (7 באפריל 1998) ומס' 3155 מיום ח' באדר א' התשס"ח (14 בפברואר 2008).  
 (ג) ראש מערך הגיור הממלכתי יתמנה בידי הממשלה, בהתאם להוראות סעיף 23 לחוק המינויים.

מערך הגיור  
 הממלכתי

**סעיף 2** זהו הסעיף המכונן, לראשונה בחקיקה ראשית, את מערך הגיור הממלכתי, ומשכך מיקומו בתחילת החוק, לאחר ההגדרות. מאחר שכיום כבר קיים מערך גיור ממלכתי הפועל במשרד ראש הממשלה מכוח החלטות הממשלה, נדרש לפרט בחוק את היחס בין שניהם. לכן, מוצע לקבוע, בסעיף קטן (ב), כי מערך הגיור הממלכתי הקיים, הפועל מכוח החלטות הממשלה, יראו אותו כמערך המוקם כעת בחקיקה ראשית, שאליו מתווספים בתי הדין המקומיים לגיור, אשר יוקמו לפי חוק זה. בכך ניתן ביטוי כולל למערך הגיור הממלכתי שמבקש החוק לכונן, תחת מסגרת שבה המערך הקיים כיום ימשיך לפעול כפי שפעל ערב חקיקתו של חוק זה אם נקבע אחרת בחוק זה.

ראש הממשלה מוגדר, כאמור, כשר הממונה על ביצוע החוק. בהתאם מוצע כי מערך הגיור הממלכתי יוקם במשרד ראש הממשלה; כמו כן מוצעות הוראות להסדרת תקציב המערך והעומד בראשו.

**להגדרה "הרב הראשי"** – מוצע להגדיר את "הרב הראשי לישראל" כרב הראשי לישראל המכהן כנשיא בית הדין הרבני הגדול לערעורים, שכן בחלוקת הסמכויות כיום בין הרבנים הראשיים, הנושא בתפקיד זה אחראי גם על תחום הגיור זאת לנוכח הקשר שבין הנושאים.

**להגדרה "השר"** – מוצע לקבוע כי השר הממונה על ביצוע חוק זה הוא ראש הממשלה, כפי המצב הנוהג ערב החקיקה המוצעת.

לבסוף, מוצע להגדיר בסעיף זה מונחים שהשימוש בהם שכיח בהצעת החוק, באופן מקוצר לשם נוחות השימוש בהם, בדרך של הפניה לסעיפים האופרטיביים או לחיקוקים הקובעים את הקביעות המהותיות בעניינם, כפי שיפורט בהמשך.

### פרק ב': מערך הגיור הממלכתי

בפרק זה מוצע לכלול את ההוראות המכוננות והעקרוניות בעניין הקמתו של מערך הגיור הממלכתי במשרד ראש הממשלה, לפי הפירוט שלהן:

<sup>6</sup> חוקי א"י, כרך ב', עמ' 1269.  
<sup>7</sup> ס"ח התשל"א, עמ' 130.

(ד) תקציב מערך הגיור הממלכתי ייקבע בחוק התקציב השנתי במסגרת תקציב משרד השר כמשמעותו בחוק יסודות התקציב.

אלה תפקידי מערך הגיור הממלכתי:

3. תפקידי מערך הגיור הממלכתי

- (1) הפעלת בתי הדין המיוחדים לגיור ובתי הדין המקומיים לגיור;
  - (2) התוויה, פיקוח וליוויו של מערך הלימוד וההכנה לגיור;
  - (3) ליווי ופיקוח על תהליך הגיור בצבא ההגנה לישראל;
  - (4) מתן תעודת המרת דת בהתאם לסעיף 31;
  - (5) רישום לנישואין של מתגיירים באמצעות רושמי נישואין שהוסמכו לפי סעיף 2(6) לחוק הרבנות הראשית לישראל;
  - (6) ביצוע פעולות הסברה לשם קידום ועידוד הגיור בישראל;
  - (7) מתן שירותים נוספים הנדרשים לצורך גיור לפי חוק זה.
4. גיור לפי דין תורה הגיורים הנערכים בבתי הדין לגיור על פי חוק זה ייעשו לפי דין תורה.

במערך הגיור הממלכתי, תעודת המרת הדת, שהיא תעודה אזרחית המעניקה נפקות חוקית למעשה הדתי של המרת דת, מונפקת ונמסרת למתגייר בלא הפנייתו לגורם אחר בשירות המדינה; (5) רישום לנישואין של מתגיירים – רישום לנישואין של מתגיירים באמצעות רושמי נישואין שהוסמכו לפי סעיף 6(2) לחוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ם–1980 (להלן – חוק הרבנות הראשית). ניתן כשירות למתגייר כחלק מהליך הגיור ובלא תשלום אגרה כמקובל במועצות הדתיות. המתגיירים רשאים לפנות לרישום נישואין במועצות הדתיות או במערך הגיור, לפי בחירתם; (6) ביצוע פעולות הסברה לשם קידום ועידוד הגיור בישראל; (7) מתן שירותים נוספים הנדרשים לצורך גיור לפי חוק זה – מוצע לקבוע סעיף סל המסמך את מערך הגיור הממלכתי לתת שירותים נוספים הנדרשים להליכי הגיור הנערכים במסגרתו, למשל: מתן שירותי טבילה ומילה למתגיירים ורישום נישואין להורים אשר ילדם הקטין מתגייר במערך הגיור.

4 סעיף 4 בהמשך למדיניות הממשלתית אשר אימצה את מסקנות ועדת נאמן ומכוחה הוקם מערך הגיור הממלכתי, ולפיה "מקובל ומוסכם כי ראוי לקיים הליך גיור ממלכתי אחיד, על-פי דין תורה, שיהיה מוכר על ידי כלל ישראל" (סעיף 3 לדוח ועדת נאמן). מוצע לקבוע כי הגיורים בבית הדין לגיור יערכו על פי דין תורה.

סעיף 3 סעיף זה מבקש לקבוע את התפקידים של מערך הגיור הממלכתי. חלקם משקפים את המצב הקיים ביחס לתחומי אחריותו של המערך הפועל כיום ותפקידיו כפי נקבעו בהחלטת ממשלה מס' 3155 מיום ל' שבט התשס"ח (6 בפברואר 2008); לצידם, מוצע להרחיב את תפקידי מערך הגיור הממלכתי גם להפעלת בתי דין מקומיים לגיור, המוקמים לראשונה בחוק זה, והכול כפי שיפורט להלן: (1) הפעלת בתי הדין המיוחדים לגיור ובתי הדין המקומיים לגיור; (2) התוויה, פיקוח וליוויו של מערך הלימוד וההכנה לגיור – תהליך הלימוד וההכנה לגיור הוא נדבך מרכזי, קודם להליך הגיור. ערב חקיקת חוק זה, מערך ההכנה והלימוד לקראת גיור נעשה, בעיקרו, באמצעות "נתיב", תאגיד שהוא חברת בת של הסוכנות היהודית (לשעבר "המכון המשותף ללימודי יהדות") שהוקם בהתאם למסקנות ועדת נאמן והחלטת ממשלה ומשמש כזרועו הארוכה של מערך הגיור בפריסה ארצית ובהיקפים משמעותיים. נוסף על פעילות "נתיב", מערך הגיור תומך במסודות נוספים המקיימים פעילות הכנה לגיור, כדי לעודד גופים שונים לקיים פעילות כאמור באופן שירחיב את פוטנציאל המתגיירים. מערך הגיור מלווה את המוסדות הנתמכים המקיימים פעילות הכנה לגיור ומפקח עליהם; (3) ליווי ופיקוח על תהליך הגיור בצבא ההגנה לישראל; (4) מתן תעודת המרת דת – כחלק מהשירות הניתן למתגייר

## פרק ג': בתי דין לגיור

### סימן א': כללי

5. מעמד בית הדין לגיור ומעמד הדיינים בו (א) בית דין לגיור הוא בית דין במשמעותו ההלכתית, ואינו בעל סמכות שפיטה כמשמעותה בחוק-יסוד: השפיטה<sup>8</sup>.
- (ב) על דיין בית דין לגיור לא יחולו הוראות חוק הדיינים, התשט"ו-1955<sup>9</sup>, וכן הוראות לפי כל דין החלות על דיינים שהתמנו לפי החוק האמור, או על נושאי משרה שיפוטית אחרים, אלא אם נקבע אחרת בחוק זה או לפיו.
- (ג) בענייני הלכה אין מרות על הדיין וזלת מרותו של הדין, ובכלל זה כללי הדין.
6. בית דין לגיור ידון בשלושה. ההרכב

### סימן ב': בתי דין מיוחדים לגיור

7. מערך הגיור הממלכתי יפעיל בתי דין מיוחדים לגיור בפריסה ארצית, במחוזות שיפורטו בכללי הדין; בראש כל מחוז יעמוד מנהל מחוז שהוא עובד המדינה, והוא יהיה אחראי על ניהול ענייני השוטפים של המחוז.
8. דיין בית דין מיוחד לגיור יתמנה בהתאם להוראות סעיף 23 לחוק המינויים. מינוי דיין בבית דין מיוחד לגיור

בתי הדין לגיור, ובכלל זה לקבוע כי על דיני בית הדין לגיור אין מרות בענייני הלכה לבד ממרותו של הדין וכן הכללים והתקנות שייקבעו לפי חוק זה.

6 סעיף מוצע לקבוע כי בית דין לגיור ידון בשלושה דיינים, כפי הדרישה ההלכתית.

### סימן ב': בתי דין מיוחדים לגיור

7 סעיף מערך הגיור הממלכתי מפעיל כיום בתי דין מיוחדים לגיור בארבעה מחוזות ברחבי הארץ (ירושלים, מרכז, צפון ודרום). הקבועים בכללי הדין בבקשות לגיור, התשס"ו-2006 (להלן – כללי הדין הקיימים), ואשר בהם ניתן שירות למתגיירים. בראש כל מחוז עומד מנהל מחוז שהוא עובד המדינה, האחראי על ניהול ענייני השוטפים של המחוז. מוצע לשמר את המצב הקיים ולהמשיך להפעיל את בתי הדין המיוחדים במחוזות גאוגרפיים לפי כללי הדין הקיימים, ובהמשך כפי שייקבעו בכללי הדין בבקשות לגיור על ידי ועדה שמוקמת לצורך קביעתם בפרק ז' להצעת החוק. כאמור, אין מניעה כי מערך הגיור הממלכתי יפעל להקמת בתי דין מיוחדים לגיור נוספים ככל שיימצא צורך בכך, או לשינוי חלוקת המחוזות ביניהם.

8 סעיף מוצע לעגן את המצב הנוהג כיום שלפיו דיין בית דין מיוחד לגיור יהיה עובד המדינה ויתמנה בהתאם להוראות סעיף 23 לחוק המינויים.

## פרק ג': בתי דין לגיור

מוצע לייחד את פרק ג' בהצעת החוק לנושא בתי הדין לגיור, ולחלק את הוראות הפרק לארבעה סימנים: סימן א', ובו הוראות כלליות בהתייחס לבתי הדין לגיור; סימן ב', ובו ההוראות הרלוונטיות לבתי הדין המיוחדים לגיור, אשר כאמור פועלים כבר כיום מכוח החלטות הממשלה; סימן ג', ובו ההוראות בעניין בתי הדין המקומיים לגיור, המוקמים לראשונה בחוק זה; וסימן ד', שעניינו הקמת מאגר של מועמדים לכהונה בבתי הדין המקומיים לגיור.

### סימן א': כללי

5 סעיף מוצע לקבוע את מעמד בתי הדין לגיור ולקבוע כי הם בתי דין במשמעותם ההלכתית ואינם בעלי סמכות שפיטה. מהות בית הדין לגיור היא לדון בבקשת מתגייר להתגייר, במסגרת ממלכתית-מינהלית, ולפי דין תורה; בית הדין לגיור אינו בסכסוכים בין צדדים. לפיכך מוצע להדגיש בחוק זה כי בית הדין לגיור אינו בעל סמכות שפיטה כמשמעותה בחוק-יסוד: השפיטה; ובהתאם לקבוע כי על דיני בתי הדין לגיור לא יחולו הוראות חוק הדיינים, התשט"ו-1955<sup>9</sup>, וכן הוראות לפי כל דין החלות על דיינים שהתמנו לפי החוק האמור או על נושאי משרה שיפוטית אחרים, אלא אם כן נקבע אחרת בחוק זה או לפיו. כמו כן מוצע לעגן את שיקול הדעת המסור לדייני

<sup>8</sup> ס"ח התשמ"ד, עמ' 78.

<sup>9</sup> ס"ח התשט"ו, עמ' 68.

## סימן ג': בתי דין מקומיים לגיור

9. רב עיר מכהן רשאי לפנות לראש מערך הגיור בבקשה בכתב להקמת בית דין מקומי לגיור, אשר מקום מושבו בשטח הרשות המקומית שבה רב העיר מכהן.
10. לא תאושר בקשת רב עיר מכהן לפי סעיף 9 אם מצא ראש מערך הגיור, לאחר שנועץ בגורמי המקצוע האחראים על פעילות רבני ערים במשרד לשירותי דת, ולאחר שנתן לרב העיר להשמיע את טענותיו בעניין ונימק את החלטתו בכתב, כי התקיים לגבי רב העיר אחד או יותר מאלה:
- (1) רב העיר הורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי להקים בית דין מקומי לגיור, או שהוגש נגדו כתב אישום או קובלנה בעבירה כאמור וטרם ניתן פסק דין סופי בעניינו;
- (2) נמצאו פגמים משמעותיים בהתנהלותו של רב העיר;
- (3) הוא עלול להימצא בשל כהונתו באופן תדיר, במצב של ניגוד עניינים כהגדרתו בסעיף 25, אשר ימנע ממנו למלא את עיקר תפקידו כדיין בית דין מקומי לגיור; לעניין זה, יראו מי שהוא בעל תפקיד בבית דין פרטי לגיור כמי שיימצא במצב של ניגוד עניינים באופן תדיר כאמור.

### סימן ג': בתי דין מקומיים לגיור

הסייגים שבהתקיימם לא תאושר בקשתו של רב העיר, נוגעים להליכים פליליים או משמעותיים בעניינו, לפגמים משמעותיים בהתנהלותו או שקיים חשש כי יימצא באופן תדיר בניגוד עניינים בין תפקידו בבית הדין לגיור לבין עניין אישי או תפקיד אחר, שלו או של קרובו.

בהקשר הפלילי או המשמעותי, תכליתו של הסעיף להבטיח כי בתפקיד זה, שהוא תפקיד ציבורי בעל חשיבות רבה, יכהן אדם הראוי לכהונה זו, וזאת לרבות בהיבט הערכי-נורמטיבי. החקיקה בהקשר למינויים כיום כוללת תנאי זה כדרישת יסוד למינוי בעניינים רבים ורלוונטית גם במקרה הזה. באופן דומה, גם פגמים משמעותיים בהתנהלותו של רב עיר, גם אם לא הגיעו כדי הגשת כתב אישום או הרשעה או קובלנה, מהווים אינדקסציה למינוי שאינו ראוי ציבורית ועל כן מוצע להתייחס במסגרת התנאים לאישור הבקשה גם לנסיבות אלה.

בהתייחס למניעת ניגוד העניינים, מוצע למנוע את אישור בקשתו של רב עיר אם הוא עלול להימצא באופן תדיר במצב של ניגוד עניינים, באופן שימנע ממנו למלא את עיקר תפקידו בבית הדין המקומי לגיור. ככלל, ההנחה היא שזיקות שיש לרב העיר לתפקיד עשויות להצריך הטלת הגבלות עליו במילוי תפקידו, ואלה יבואו לידי ביטוי בהסדר ניגוד עניינים שיערך בעבורו. לפיכך, בסעיף זה, רק אם רב העיר יימצא במצב של ניגוד עניינים שלא ניתן למנוע אותו במסגרת הסדר ניגוד עניינים, או שהסדר ניגוד העניינים ימנע ממנו למלא את עיקר התפקיד, לא יהיה ניתן לאשר את בקשתו. בעניין זה מוצע לקבוע מפורשות כי תפקיד שנושא רב העיר בבית דין פרטי לגיור (קרי – בית דין לגיור המתנהל שלא במסגרת מערך הגיור הממשלתי), מעמידו באופן תדיר במצב של ניגוד עניינים.

סעיף 9 מוצע לקבוע כי רב עיר מכהן יהיה רשאי לפנות לראש מערך הגיור בבקשה בכתב להקמת בית דין מקומי לגיור, אשר מקום מושבו בשטח הרשות המקומית שבה רב העיר מכהן. אחת ממטרות הצעת החוק היא הרחבת מערך הגיור הממלכתי באופן שיאפשר להקים, נוסף על מותבי הגיור הקיימים כיום במערך הגיור הממלכתי, מותבים מקומיים שבראשותם ישבו רבני עיר מכהנים. בהתאם קובע הסעיף כי רב עיר מכהן המבקש להקים בית דין מקומי לגיור בתחום הרשות שבה הוא מכהן, יוכל לפנות בבקשה לראש מערך הגיור כדי שיבחן את בקשתו. כפי שיפורט בסעיפים שלהלן, מאחר שנבקעו סייגים שונים לצורך אישור הקמת בית דין מקומי לגיור, הבקשה דורשת בחינה על ידי ראש המערך ותאושר רק לאחר שיימצא שרב העיר עומד בתנאים שנקבעו להקמת בית דין מקומי, וכי לא מתקיים אחד מהסייגים המפורטים בחוק המונעים את הקמת המותב על ידי רב העיר המבקש.

סעיף 10 הסעיף מפרט את המקרים שבהם לא יינתן לרב עיר אישור להקמת בית דין מקומי לגיור. מאחר שהמידע על אודות התנהלותם של רבני עיר מרוכז אצל גורמי המקצוע במשרד לשירותי דת, במסגרת בחינת בקשתו של רב עיר להקמת בית דין יפנה ראש מערך הגיור לגורמים אלה כך שאם יש מידע שעשוי לעורר קושי, בהתאם לסייגים המפורטים בסעיף, הוא יובא לפניו בטרם קיבל את החלטתו. כמתבקש, במקרה של קבלת מידע שעשוי לעורר קושי, יפנה ראש המערך לרב העיר כדי לאפשר לו להשמיע את טענותיו בטרם תתקבל החלטתו. בחינת הסוגיה וקבלת החלטה נתונה לראש מערך הגיור לאחר שמלוא המידע כאמור יהיה לפניו ולאחר שיפעיל שיקול דעת.

11. (א) מצא ראש מערך הגיור כי לא התקיים סייג מהסייגים המנויים בסעיף 10, ייתן לרב העיר אישור עקרוני בכתב להקמת בית דין מקומי לגיור ברשות המקומית שבה הוא מכהן (להלן – אישור עקרוני);
- (ב) החלטה כאמור בסעיף קטן (א) תימסר לרב העיר בתוך 45 ימים ממועד בקשתו; ואולם, ראה ראש מערך הגיור כי קיים צורך בבדיקה נוספת של הבקשה וכי תיידרש תקופת זמן נוספת לשם מתן החלטתו בבקשה, יודיע על כך בכתב לרב העיר לפני חלוף תקופת 45 הימים כאמור.
12. (א) קיבל רב עיר אישור עקרוני, רשאי הוא לבחור את הדיינים שיכהנו לצידו בבית הדין המקומי לגיור מתוך מאגר מועמדים כמשמעותו בסעיף 19 ובהתאם להוראות פרק ד, ולפנות לראש מערך הגיור בבקשה לאישור להפעלת בית הדין המקומי לגיור.
- (ב) מצא ראש מערך הגיור כי לא מתקיים לגבי הדיינים שבחר רב העיר סייג מהסייגים למינוי כמפורט בסעיף 21, יאשר בכתב לרב העיר להפעיל את בית הדין המקומי לגיור ברשות המקומית שבה הוא מכהן (להלן – אישור הפעלה).
13. ראש מערך הגיור רשאי לקבוע כללים לעניין אופן בחירת דייני בית הדין המקומי לגיור על ידי רב העיר, אופן קביעת הרכבים ועניינים נוספים הנוגעים להתנהלות של בתי הדין המקומיים לגיור.
14. רב עיר מכהן שקיבל אישור הפעלה יכהן כראש בית הדין המקומי לגיור.
15. (א) ראש בית הדין המקומי לגיור ישב בראש ההרכב של בית הדין המקומי לגיור; שני חברי ההרכב הנוספים יהיו הדיינים שנבחרו ואושרו לפי סעיף 12.

דיינים בבית דין מקומי לגיור מפורטים בסעיף 21 להצעת החוק, בדומה לסייגים שפורטו לעיל בהקשר של מתן אישור עקרוני לרב העיר, והם: קיומם של הליכים פליליים או משמעתיים תלויים ועומדים, פגם משמעותי בהתנהלות או הימצאות באופן תדיר במצב של ניגוד עניינים.

סעיף 13 מוצע להסמיך את ראש מערך הגיור לקבוע כללים בדבר התנהלות בתי הדין המקומיים לגיור, ובכלל זה כללים לעניין אופן בחירת דייני בית הדין המקומי לגיור מתוך מאגר המועמדים, אופן קביעת ההרכבים שימונו וכדומה. יודגש כי הכוונה לכללים פרוצדורליים המסדירים עניינים מינהליים ותפעוליים בהתנהלות בתי הדין המקומיים. זאת, בשונה מכללי הדיון בבקשות לגיור, שהם כללים הלכתיים בבסיסם ומתייחסים להליך הגיור, והם ייקבעו, כפי שיפורט בהמשך, על ידי ועדה מיוחדת שימנה ראש הממשלה (בתפקידו כשר הממונה על ביצוע חוק זה).

סעיף 14 בסעיף 14 מוצע לקבוע את הכלל שלפיו רב עיר שקיבל אישור הפעלה יכהן כראש בית הדין המקומי לגיור. לעניין זה נפקות גם לעניין הוראות המוצעות בהמשך הצעת החוק, שלפיהן אם התקיימה עילה להפסקת כהונתו של ראש בית הדין המקומי לגיור, יתפזר בית הדין כאמור (ראו בהמשך בדברי ההסבר לסעיף 18 המוצע).

סעיף 15 בהמשך לקביעת סעיף 14 המוצע, שלפיה רב העיר שקיבל אישור הפעלה יהיה ראש בית הדין המקומי לגיור, סעיף 15 המוצע קובע, בסעיף קטן (א), כי ראש

סעיף 11 לאחר שבחן ראש מערך הגיור את בקשתו של רב העיר, ומצא כי לא התקיימו הסייגים כמפורט בסעיף 10 המונעים את הקמת בית הדין המקומי לגיור, הוא ייתן לרב העיר אישור עקרוני להקמת בית דין מקומי לגיור ברשות המקומית שבה הוא מכהן כרב עיר. שלב זה הוא השלב הראשון בהקמת בית הדין המקומי לגיור, ולאחריו יוכל רב העיר לפעול לבחירת מותב הגיור, כפי שיפורט בהמשך. בסעיף קטן (ב) מוצע לקבוע את מסגרת הזמנים להחלטה בבקשה, כך שלא ראש מערך הגיור יינתן פרק זמן של 45 ימים לבחינת הבקשה ולמתן החלטתו, אך אם עלה שיש צורך בבחינה נוספת של הבקשה, יוכל להאריך את המועד למתן החלטה וזאת כדי לאפשר בחינה יסודית יותר במקום שנדרש לעשות כן.

סעיף 12 לאחר קבלת אישור עקרוני להקמת בית דין מקומי לגיור, יידרש רב העיר לקבל אישור להפעלת בית הדין, הוא האישור הסופי הנדרש לתחילת פעילות בית הדין המקומי לגיור (להלן – אישור הפעלה). בהקשר זה, מוצע לקבוע כי עם קבלת האישור העקרוני כאמור בסעיף 11, יהיה רב העיר רשאי לבחור דיינים שישבו במושב, מתוך מאגר מועמדים שניוהלה במערך הגיור הממלכתי, כפי שיפורט בהמשך. את בחירתו כאמור יעביר לראש מערך הגיור במסגרת הבקשה לאישור הפעלה. ראש מערך הגיור, לאחר שנוכח כי לא מתקיימים סייגים למינוי הדיינים שנבחרו על ידי רב העיר, ייתן לו אישור בכתב להפעלת בית הדין המקומי לגיור. יצוין כי הסייגים למינוי



(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) –

(1) ראש בית הדין המקומי לגיור ראשי לבחור דיין שנכלל במאגר המועמדים ומתקיים לגביו האמור בסעיף 19(ב)2, שיעמוד בראש הרכב בית הדין המקומי לגיור; עשה כן, יפנה לראש מערך הגיור בבקשה כי ייתן אישור הפעלה כאמור בסעיף 12;

(2) מצא ראש בית הדין המקומי לגיור כי הדבר נדרש לשם הפעלת בית הדין המקומי לגיור באופן שוטף, ראשי הוא, בנסיבות מיוחדות –

(א) לפנות לראש מערך הגיור בבקשה כי ימנה דיין של בית דין מיוחד לגיור, שיעמוד, במסגרת תפקידו במערך הגיור, גם בראש הרכב בבית הדין המקומי לגיור;

(ב) לפנות לראש מערך הגיור בבקשה כי ימנה דיין של בית דין מיוחד לגיור, שיכהן, במסגרת תפקידו במערך הגיור, כדיין בבית הדין המקומי לגיור אם לא נמצאו דיינים מתאימים מתוך מאגר הדיינים.

- פרסום 16. מידע בעניין אישור עקרוני להקמת בית דין מקומי לגיור ואישור להפעלתו, שנתן ראש מערך הגיור כאמור בסעיפים 11 ו-12(ב), בהתאמה, שמות דייני בית הדין כאמור ובכלל זה שמו של ראש בית הדין, יפורסמו באתר האינטרנט של מערך הגיור הממלכתי.
- מנהל בתי הדין המקומיים 17. בתי הדין המקומיים לגיור ינוהלו בידי מנהל בתי הדין המקומיים שיהיה עובד המדינה, ויהיה אחראי על ניהול ענייניהם השוטפים של בתי הדין המקומיים לגיור.
- הפסקת פעילות בית דין מקומי לגיור 18. הסתיימה כהונתו של ראש בית דין מקומי לגיור בהתאם לסעיף 23, יודיע ראש מערך הגיור על הפסקת פעילות בית הדין המקומי לגיור האמור, לראש בית הדין האמור ולדיינים הנוספים המכהנים בבית הדין המקומי לגיור, ויפרסם את דבר הפסקת פעילות בית הדין המקומי לגיור באתר האינטרנט של מערך הגיור.

**סעיף 16** הסעיף קובע כי המידע על אודות בית הדין המקומי לגיור, שמות הדיינים בו, ובכלל זה שמו של ראש בית הדין, יפורסמו באתר האינטרנט של מערך הגיור הממלכתי. זאת כדי לפעול בשקיפות, ולאפשר לציבור המעוניין בכך גישה למידע שסייע לו בבחירה בין המותבים הקיימים.

**סעיף 17** במערך הגיור הממלכתי מכהנים כיום ארבעה מנהלי מחוזות האחראים על ניהול ענייניהם השוטפים של המחוזות השונים, ובכלל זה על בתי הדין המיוחדים הפעילים במסגרתם. לנוכח הרחבת המערך הממלכתי, מוצע כי ימונה במערך הגיור הממלכתי מנהל נוסף, שיהיה האחראי על בתי הדין המקומיים לגיור בין תפקידיו של מנהל בתי הדין המקומיים: ניהול ענייניהם השוטפים של בתי הדין המקומיים, הקמה וניהול של מאגר הדיינים כמפורט בסעיף ד' להצעת החוק, ואישור תקינות הליך הגיור הנערך בבתי הדין המקומיים לגיור.

**סעיף 18** הסעיף קובע כי אם הסתיימה כהונתו של ראש בית הדין המקומי לגיור בהתאם לסעיף 21 המוצע, תיפסק פעילותו של בית הדין המקומי לגיור בין שראש בית הדין הוא היושב בראש המותב ובין שהסמך דיינים אחרים לשבת בראש המותב בהתאם להוראות סעיף

בית הדין ישב בראש הרכב בית הדין ולצידו הדיינים שבחר ואשר אושרו על ידי ראש מערך הגיור.

לצד האמור, סעיף קטן (ב) מבקש לאפשר בנסיבות מסוימות, באישור ראש מערך הגיור, מינוי של דיין אחר מתוך מאגר המועמדים, שישב בראש הרכב במקום ראש בית הדין המקומי. מוצע לקבוע כי אפשרות זו תינתן לגבי דיין שמתקיים לגביו האמור בסעיף 19(ב)2 המוצע, קרי: דיין המנוי במאגר המועמדים שהוא רב אזורי או רב יישוב, עובד המועצה הדתית או האזורית למעלה מ-10 שנים ובעל הסמכה לרבנות מהרבנות הראשית.

נוסף על כך מוצע בסעיף קטן (ב) כי בנסיבות מיוחדות, אם מצא ראש בית הדין המקומי כי הדבר נדרש לשם הפעלה שוטפת של בית הדין המקומי לגיור, יהיה ראשי לבקש מראש מערך הגיור אישור להצבת דיין מבית הדין המיוחד לגיור שיעמוד, כחלק מתפקידו במערך הגיור הממלכתי, בראש הרכב בית הדין המקומי לגיור או שימונה כדיין בית הדין המקומי לגיור – אם לא נמצאו במאגר המועמדים דיינים מתאימים.

יובהר כי בכל אותם המקרים שבהם ראש בית הדין אינו יושב בראש הרכב, אישור הגיור כמפורט בסעיף 30 להצעת החוק נתון לסמכותו של ראש בית הדין בלבד.

## סימן ד': מאגר מועמדים לכהונה כדיין בבית דין מקומי לגיור

19. (א) מנהל בתי הדין המקומיים יקים וינהל מאגר שממנו ימונו, בהתאם להוראות פרק זה, דיינים בבתי הדין המקומיים לגיור; כמו כן יפרסם באתר האינטרנט של מערך הגיור את שמות המועמדים המנויים במאגר ואת האפשרות להגיש בקשה להצטרף למאגר מזמן לזמן.

(ב) זכאי להיכלל במאגר כל מי שמנהל בתי הדין המקומיים מצא כי מתקיים לגביו אחד או יותר מאלה:

(1) הוא רב עיר מכהן או רב עיר שכהונתו הסתיימה;

(2) הוא מכהן כרב אזורי או כרב יישוב, וכן –

(א) הוא עובד המועצה הדתית או המועצה האזורית, לפי העניין, בעל ותק של 10 שנים לפחות;

(ב) הוא בעל תעודת הסמכה לרבנות מהרבנות הראשית.

לעניין פסקה זו, "רב אזורי" ו"רב יישוב" – כהגדרתם בסעיף (3) ו-(4) לחוק הרבנות הראשית לישראל, בהתאמה;

(3) מלאו לו 35 שנים, הוא בעל תעודת הסמכה לרבנות מהרבנות הראשית, ומתקיים לגביו אחד או יותר מהתנאים האלה:

(א) עסק במשך 5 שנים בתפקיד רבני, לאחר שקיבל תעודת הסמכה לרבנות כאמור ברישה;

(ב) יש בידו המלצות בכתב לכהן כדיין בית הדין לגיור משני דיינים מבית הדין הרבני הגדול לערעורים, או מרב עיר ומדיין בית הדין הגדול, או משני רבני עיר; לעניין זה, "רב עיר" – לרבות מי שכיהן בעבר כרב עיר;

למאגר זה מוזמן לזמן, יפורסמו באתר האינטרנט של מערך הגיור. יצוין כי תוקף הרישום במאגר אינו מוגבל בזמן.

בסעיף קטן (ב) מוצע לקבוע מי זכאי להיכלל במאגר: רבני עיר מכהנים או שכהונתם הסתיימה; רב אזורי או רב יישוב כהגדרתם בחוק הרבנות הראשית שהם עובדי המועצה הדתית או האזורית, לפי העניין, ובלבד שהם בעלי ותק של 10 שנים לפחות ובעלי הסמכה לרבנות מהרבנות הראשית; מי שמלאו לו 35 שנים והוא בעל תעודת הסמכה לרבנות מהרבנות הראשית ועסק במשך 5 שנים לפחות בתפקיד רבני, או שיש בידו המלצות כנדרש לפי הוראות הסעיף. לעניין זה חשוב לציין כי שיקול הדעת לקבוע אם המועמד עסק בתפקיד רבני נתון לראש מערך הגיור, והוא יקבל החלטה בכל מקרה לפי נסיבותיו ולפי מאפייני התפקיד שבו כיהן המועמד; מי שכשיר להתמנות כדיין או שכיהן כדיין בבית דין רבני; מי שכיהן או מכהן כדיין בבית דין צבאי לגיור, ומי שהוא ראש ישיבה בעל ותק של 10 שנים לפחות ויש בידו שתי המלצות בכתב לשמש כדיין בית הדין לגיור. כאמור, מנהל בתי הדין המקומיים יקים וינהל את המאגר וממילא במקרים של ספק, ובמידת הצורך, יבחן את עמידת המועמדים בתנאים הנדרשים כנדרש בסעיף.

15(ב) להצעת החוק. מאחר שאישור ההקמה וההפעלה של בית הדין ניתן באופן ישיר לרב העיר המבקש להקים בית דין, ממילא סיום כהונתו מביא להפסקת פעילות בית הדין המקומי לגיור. במקרים שבהם נדרש לחזור להרכב בית הדין המקומי לגיור לאחר שהתפזר, מוצעים הסדרים חלופיים המפורטים בסעיף 34 להצעת החוק.

### סימן ד': מאגר מועמדים לכהונה כדיין בבית דין מקומי לגיור

סימן ד' עוסק במאגר המועמדים לכהונה כדיין בבית דין מקומי לגיור וכולל הוראות בדבר הקמתו של המאגר הוראות הנוגעות לזכאות להיכלל במאגר והוראות בדבר האפשרות לגרוע דיינים מהמאגר בנסיבות שונות כמפורט להלן.

סעיף 19 מוצע לקבוע כי מנהל בתי הדין המקומיים לגיור יקים וינהל מאגר של מועמדים לכהונה כדיינים בבית דין מקומי לגיור, שממנו יבחר רב עיר שקיבל אישור עקרוני, דיינים בהרכב. הקמת המאגר מבקשת לתת הזדמנות שווה לכל העומדים בתנאים לכהן כדיינים במותבים השונים. לשם שקיפות נקבע כי שמות המועמדים המנויים במאגר, וכן האפשרות להגיש בקשה להצטרף

(4) הוא בעל תעודת הסמכה מהרבנות הראשית המעידה כי הוא כשיר להתמנות לדיין לפי חוק הדיינים, התשט"ו-1955, או שכהן כדיין בבית דין רבני כמשמעותו בחוק האמור;

(5) מי שמכהן או כיהן כדיין בבית דין צבאי לגיור;

(6) הוא ראש ישיבה בעל ותק של 10 שנים ויש בידו המלצות לכהן כדיין בית הדין לגיור כאמור בפסקה (3)(ב).

20. גריעה מהמאגר התקיימו הנסיבות הקבועות בסעיף 23(א) ו-(ב) בעניינו של מי שמנוי במאגר דייני בתי הדין המקומיים לגיור, יורה ראש מערך הגיור למנהל בתי הדין המקומיים על גריעתו מהמאגר האמור.

### פרק ד': דיינים בבית דין מקומי לגיור

21. לא ימונה לדיין בית דין מקומי לגיור מי שראש מערך הגיור מצא, לאחר שנתן לו הזדמנות להשמיע את טענותיו בעניין, שמתקיימים לגביו אחד או יותר מאלה:

(1) הוא הורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי להתמנות לדיין בית דין מקומי לגיור או שהוגש נגדו כתב אישום או קובלנה בעבירה כאמור וטרם ניתן פסק דין סופי בעניינו;

(2) נמצאו פגמים משמעותיים בהתנהלותו;

(3) הוא עלול להימצא בשל כהונתו באופן תדיר, במצב של ניגוד עניינים כהגדרתו בסעיף 25, אשר ימנע ממנו למלא את עיקר תפקידו כדיין בית דין מקומי לגיור; לעניין זה, יראו מי שהוא בעל תפקיד בבית דין פרטי לגיור כמי שיימצא במצב של ניגוד עניינים באופן תדיר כאמור.

22. (א) תקופת כהונתו של דיין בית דין מקומי לגיור, שאינו ראש בית הדין המקומי לגיור, תהיה 7 שנים, וניתן לשוב ולמנותו, בהתאם לסעיף 12, לתקופות נוספות של 7 שנים כל אחת.

(ב) הסתיימה כהונת דיין בית דין מקומי לגיור לפי סעיף קטן (א), יודיע על כך ראש מערך הגיור לדיין שכהונתו הסתיימה ולראש בית הדין המקומי לגיור, לפי העניין.

**סעיף 21** הסעיף קובע מקרים שבהם תימנע ישיבתו של דיין במושב מקומי. למעשה מדובר באותם סייגים לאישור בקשת רב עיר המנויים בסעיף 10 להצעת החוק, כפי שפורט לעיל. ההצדקות בבסיס קביעת הסייגים האלה למינוי לתפקיד ציבורי מתקיימות גם בהקשר של מינוי דיינים בבית הדין המקומי לגיור, ומשכך מוצע לעגן סייגים אלה גם בעניין הזה.

**סעיף 22** מוצע לקבוע כי תקופת כהונתו של דיין בית דין מקומי לגיור, שאינו ראש בית הדין, תהיה לתקופה של 7 שנים, וזאת כדי לאפשר תחלופה ומתן הזדמנות לדיינים נוספים מהמאגר שהוקם לכהן בבתי דין מקומיים לגיור. ואולם, אם ראש בית הדין מעוניין בכך, יוכל לשוב ולבקש למנות את הדיין לתקופות כהונה נוספות של 7 שנים כל אחת. יובהר כי הוראת הסעיף אינה מתייחסת לראש בית הדין, וכהונתו נמשכת כל אימת שהוא מכהן כרב העיר, ולא הופסקה כהונתו בשל התקיימות עילה מהעילות להפסקת כהונה לפי סעיף 23.

**סעיף 20** הסעיף קובע את האפשרות לגרוע דיין מהמאגר בהתקיים אותן הנסיבות שבהן נדרש להפסיק את כהונתו של דיין שהתמנה, לפני תום תקופת הכהונה, לפי סעיף 23 להצעת החוק.

### פרק ד': דיינים בבית הדין המקומי לגיור

מוצע ליחד את פרק ד' לנושא הדיינים בבתי הדין המקומיים לגיור. האסדרה המוצעת בפרק זה אינה רלוונטית לדיינים בבתי הדין המיוחדים לגיור, שכן הם מתמנים לפי חוק המינויים וחלות בעניינם ההוראות הקבועות בחוק האמור. בתקנות ובהחלטות ממשלה מכוחו וכן בתקנון שירות המדינה ובנוהלי הנציבות, לעניין מינוי, תנאי כשירות, משך כהונה ומניעת ניגודי עניינים. לפיכך מוצע להסדיר נושאים אלה לגבי הדיינים בבתי הדין המקומיים לגיור, שכאמור אינם עובדי המדינה המתמנים לפי חוק המינויים.

23. (א) כהונתו של דיין בית דין מקומי לגיור תסתיים בהתקיים אחד מאלה:
- (1) בהגיעו לגיל 70; ואולם הוראה זו לא תחול בעניינו של דיין שהוא רב עיר מכהן וכל עוד הוא מכהן כרב עיר;
  - (2) הוא ביקש לסיים את כהונתו, במסירת הודעה בכתב לראש מערך הגיור;
  - (3) לעניין ראש בית הדין המקומי לגיור – חדל לכהן כרב עיר.
  - (4) מועצת הרבנות הראשית החליטה על הפסקת כהונתו לפי סעיף 51;
  - (5) ראש מערך הגיור הורה על הפסקת כהונתו לפי סעיף 52.

(ב) התקיימה נסיבה מהנסיבות כמפורט להלן לגבי דיין בית דין מקומי לגיור, יעבירו ראש מערך הגיור מכהונתו לפני תום תקופת הכהונה ובסמוך למועד התקיימות הנסיבה, בהודעה בכתב:

- (1) הוא הורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי להתמנות לדיין בית דין מקומי לגיור או הוגש נגדו כתב אישום או קובלנה בעבירה כאמור;
  - (2) נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו;
  - (3) לעניין דיין המנוי במאגר, חדל להתקיים בו תנאי מהתנאים לפי סעיף 19(ב);
  - (4) נמצאו פגמים משמעותיים בהתנהלותו;
  - (5) הוא נמצא, בשל כהונתו כדיין בית הדין המקומי לגיור, באופן תדיר במצב של ניגוד עניינים כהגדרתו בסעיף 25, אשר ימנע ממנו למלא את עיקר תפקידו כדיין בית דין מקומי לגיור; לעניין זה, יראו מי שהוא בעל תפקיד בבית דין פרטי לגיור כמי שיימצא במצב של ניגוד עניינים באופן תדיר כאמור;
- (ג) ראש מערך הגיור לא יפסיק את כהונתו של דיין בית הדין המקומי לגיור לפי סעיף קטן (ב) אלא לאחר שנתן לו הזדמנות לטעון את טענותיו לעניין זה.
- (ד) הפסיק דיין בית דין מקומי לגיור לכהן לפי הוראות סעיף זה, רשאי ראש בית הדין המקומי לגיור לפעול לפי סעיף 12 למינוי דיין אחר במקומו.

סעיף 23 (א); כאשר נמצאו פגמים משמעותיים בהתנהלותו; כאשר הוא נמצא באופן תדיר במצב של ניגוד עניינים, ולעניין זה מוצע לקבוע מפורשות, בדומה לקבוע בסעיף 10(3), כי הדיין לא יכהן במקביל בתפקיד בבית דין פרטי לגיור כיוון שמדובר במצב שמעמיד אותו באופן תדיר בניגוד עניינים; בסעיף קטן (ג) מוצע לקבוע כי העברה מכהונה על ידי ראש מערך הגיור בעילות המנויות בסעיף קטן (ב) לא תיעשה אלא לאחר שניתנה לדיין הזדמנות להשמיע את טענותיו, וזאת כאמור מן הטעם שעילות אלה נדרשות לבירור בטרם קבלת החלטה; בסעיף קטן (ד) מוצע לקבוע כי מקום שבו הפסיק דיין לכהן, רשאי ראש בית הדין לגיור לפעול למנות דיין במקומו, וזאת בהתאם להוראות המינוי לפי סעיף 12 בעניין בחירת הדיינים ממאגר המועמדים וקבלת אישור הפעלה מראש מערך הגיור; סעיף קטן (ה) קובע את חובת ההודעה של ראש מערך הגיור לדיין שכהונתו הסתיימה לפני תום תקופת הכהונה ולראש בית הדין שבו כיהן, על עצם סיום הכהונה לפי סעיף זה.

סעיף 23 (א) הסעיף מסדיר את הנסיבות שבהן תסתיים כהונתו של דיין בית הדין המקומי לגיור בטרם הגיע מועד סיומה. בסעיף קטן (א) מנויות העילות המביאות לסיום כהונה בלי שתידרש התערבות או מהלך נוסף מצד ראש מערך הגיור, כלהלן: כאשר הדיין הגיע לגיל 70 (למעט ראש בית הדין שלגביו מוצע שלא להחיל הוראה זו); כאשר הדיין מסר לראש מערך הגיור הודעה בכתב על בקשתו לסיים את כהונתו, או כאשר, לעניין דיין שהוא ראש בית הדין – חדל לכהן כרב עיר כאשר כהונתו הופסקה עקב פנייה או תלונה בהתאם להוראות פרק ט' להצעת החוק; בסעיף קטן (ב) מנויות העילות המביאות לסיום כהונה בדרך של העברתו מהכהונה על ידי ראש מערך הגיור, וזאת מקום שבו הדיין הורשע או הוגש נגדו כתב אישום בעבירה אשר מחמת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש עוד כחבר מועצה; כאשר נבצר ממנו לשמש בתפקיד דרך קבע; כאשר חדל להתקיים לגביו תנאי מהתנאים להיכללות במאגר המועמדים לכהונה כדיין בית דין מקומי לגיור לפי

(ה) הסתיימה כהונת דיין בית דין מקומי לגיור לפי סעיף זה, יודיע על כך ראש מערך הגיור לדיין שכהונתו הסתיימה ולראש בית הדין המקומי לגיור לפי העניין.

החלת דינים 24. דיני בית דין מקומי לגיור, שאינם עובדי המדינה, דינם, בפעולתם בבית דין מקומי לגיור, כדין עובדי המדינה, לענין חיקוקים אלה ולענין פעולותיהם בבית הדין המקומי לגיור:

- (1) חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979<sup>10</sup>;
- (2) חוק העונשין, התשל"ז-1977<sup>11</sup> – ההוראות הנוגעות לעובדי הציבור;
- (3) חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969<sup>12</sup>;
- (4) חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט-1959<sup>13</sup> – ההוראות הנוגעות לכלל עובדי המדינה;
- (5) פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971<sup>14</sup> – ההוראות הנוגעות לתעודת עובד הציבור;
- (6) חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969<sup>15</sup>.

ניגוד עניינים 25. (א) בסעיף זה –

"בן משפחה" – בן זוג, הורה, הורה הורה, בן או בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, גיס, גיסה, דוד או דודה וילדיהם, חותן, חותנת, חם, חמות, נכד או נכדה, לרבות קרוב כאמור שהוא שלוב [חורג];  
"בעל עניין" – כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968<sup>16</sup>;  
"טיפול" – לרבות קבלת החלטה, העלאת נושא לדיון, נוכחות בדיון, השתתפות בדיון, או עיסוק בנושא מחוץ לדיון;

הזיקות הרחבה שביחס אליה יש לבחון אם מתקיים ניגוד עניינים. ואולם בנסיבות נתונות, בבחינת השאלה אם מתקיים בפועל חשש סביר לניגוד עניינים, יש לתת את הדעת גם לריחוק הזיקה ולמכלול נסיבות העניין. יובהר כי ייתכנו נסיבות שבהן חשש לניגוד עניינים יתעורר גם לגבי זיקות רחוקות שלא נכללו במפורש בסעיף המוצע ובהגדרות הקבועות בו, ואף על פי שהסעיף אינו שולל במפורש את האיסור על ניגוד עניינים באותם מקרים, לא מן הנמנע שהאיסור יחול במקרים אלה מכוח כללי הצדק הטבעי.

סעיף קטן (א) קובע את ההגדרות הדרושות לסעיף המוצע. הוא יוצק תוכן להגדרת המונח "ניגוד עניינים", ומבהיר כי יש לבחון קיומו של ניגוד עניינים ביחס למילוי תפקידו של הדיין בבית הדין המקומי לגיור, בהתחשב בענייניו האישיים או בתפקיד אחר, שלו או של קרובו, וכמו כן קובע מי ייחשב "קרוב" לעניין זה. משמעות הדברים היא כי הדיין עשוי להיות במצב של ניגוד עניינים גם כאשר אין לו עצמו עניין אישי, אך יש לו עניין במצב

סעיף 24 מוצע להחיל על דיני בית הדין המקומי לגיור, מאחר שאינם עובדי המדינה, שורה של דינים, כמפורט בסעיף, שמטרתם היא ככלל שמירה על טוהר המידות בשירות הציבורי ושמירת עצמאותו המקצועית. מעמדו הציבורי של הדיין מחייב כי יעמוד בכללים המחמירים הנהוגים בשירות המדינה. זאת באופן דומה להחלת דינים אלה באופן רחבי בחקיקה העדכנית, על משרתי ציבור נוספים שאינם עובדי מדינה. יובהר כי החלת דינים זו מתייחסת גם לראש בית הדין המקומי לגיור, אשר גם הוא דיין בהתאם להגדרה שבסעיף 1.

סעיף 25 סעיף זה נועד להחיל על דיין בית הדין המקומי לגיור את העיקרון האוסר על עובדי ציבור להימצא במצב של ניגוד עניינים. האיסור על ניגוד עניינים מתייחס למצב שבו יש חשש סביר שעובד הציבור יימצא בניגוד עניינים – הן כאשר מדובר בעניין אישי שלו או של קרובו והן כאשר מדובר בתפקיד אחר של אותו אדם.

הוראות הסעיף מעגנות ומפרטות הן את העיקרון האוסר על הימצאות במצב של ניגוד עניינים והן את קשת

<sup>10</sup> ס"ח התש"ם, עמ' 86.

<sup>11</sup> ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

<sup>12</sup> ס"ח התשכ"ט, עמ' 144.

<sup>13</sup> ס"ח התשי"ט, עמ' 190.

<sup>14</sup> דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.

<sup>15</sup> ס"ח התשכ"ט, עמ' 103.

<sup>16</sup> ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.

"ניגוד עניינים", של דיין בית דין מקומי לגיור – ניגוד עניינים בין מילוי תפקידו בבית הדין המקומי לגיור לבין עניין אישי או תפקיד אחר, שלו או של קרובו; "קרוב", של דיין בית דין מקומי לגיור – כל אחד מאלה:

- (1) בן משפחה של דיין בית דין מקומי לגיור;
  - (2) אדם שלדיין בית דין מקומי לגיור יש עניין במצבו הכלכלי;
  - (3) תאגיד שדיין בית דין מקומי לגיור, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם בעלי עניין בו;
  - (4) גוף שדיין בית דין מקומי לגיור, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם מנהלים או עובדים אחראים בו.
- (ב) דיין בית דין מקומי לגיור לא יטפל במסגרת תפקידו בנושא שהטיפול בו יגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים.
- (ג) נודע לדיין בית דין מקומי לגיור כי הוא עלול להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך בהקדם האפשרי, לפי העניין, לראש בית הדין המקומי לגיור ולראש מערך הגיור.

#### פרק ה': הליך הגיור ואישורו

זכאות לגיור 26. (א) בבית דין לגיור זכאי להתגייר כל אחד מאלה (בסעיף זה – זכאי להתגייר):

- (1) אזרח ישראלי;
- (2) בעל רישיון לשיבת קבע בישראל;
- (3) מי שנמצא זכאי על ידי שר הפנים או מי שהסמיכו לכך, לאשרת עולה או לתעודת עולה לפי חוק השבות, התש"י-1950<sup>19</sup>.

צעדים אחרים שאינם שוללים את הטיפול באותו עניין, כגון קבלת החלטות בשיתוף עם גורם אחר, גילוי נאות, מתן הנמקה מיוחדת וכיוצא בזה.

סעיף קטן (ג) מתייחס לחובת ההודעה המוקדמת המוטלת על דיין בית הדין המקומי לגיור כאשר הוא עלול להימצא במצב של ניגוד עניינים. לפי הסעיף, בכל מצב שבו נודע לו על אפשרות להימצאות במצב של ניגוד עניינים, הוא נדרש לעדכן את ראש בית הדין המקומי לגיור ואת ראש מערך הגיור, ובהתאם יהיה מקום לגבש בעניינו הסדר למניעת ניגוד עניינים כמפורט לעיל.

#### פרק ה': הליך הגיור ואישורו

סעיף 26 מערך הגיור הממלכתי נועד, בראש ובראשונה, לתת שירות ולאפשר הליכי גיור למי שהוא אזרח ישראלי או למי שיש לו רישיון לשיבת קבע בישראל או לזכאי לפי חוק השבות, התש"י-1950 (למשל מי שאינו יהודי אך הוא בן לאב או לסב יהודי). סעיף קטן (א) מבטא את העיקרון האמור גיור של נתינים זרים הוא חריג שאפשרי בנסיבות המפורטות בפרק ח' לחוק. עיקרון זה בא לידי ביטוי גם כיום במסגרת כלל ד' לכללי הדיון הקיימים; סעיף קטן (ב) מבטא את העיקרון של פתיחת אזורי גיור, כלומר שכל

של אדם אחר, הנכלל בהגדרת "קרוב" (ובכלל זה, כאשר מדובר בחבר קרוב). הסעיף קובע הגדרה רחבה ומקיפה של גורמים אשר יש לבחון את ענייניהם ביחס לתפקידו של הדיין, אך יש להדגיש כי לא בכל מקרה שיש לקרוב עניין אישי אכן מתעורר חשש סביר לניגוד עניינים, ויש לבחון את פוטנציאל ההשפעה של העניין האישי בהתחשב גם במידת הקרבה.

סעיף קטן (ב) מתייחס לאופן שבו יש לנהוג במקרה של חשש לניגוד עניינים במהלך הכהונה, וקובע כי דיין בית הדין המקומי לגיור לא יטפל בנושאים שהטיפול בהם יגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים. בהתאם להגדרת "טיפול" בסעיף קטן (א), על הדיין להימנע מכל סוג של מעורבות באותו נושא, לרבות נוכחות בדיון לעניין אותו נושא. לצד זאת, יובהר כי סעיף קטן זה אינו מיתר את הצורך בעריכת הסדר למניעת ניגוד עניינים, אשר במסגרתו יש להתייחס לכל הזיקות הרלוונטיות ולקבוע כיצד על הדיין לנהוג כדי להימנע מלהימצא במצב של ניגוד עניינים. הסדר ניגוד עניינים עשוי לכלול צעדים אישיים (כגון התפטרות ממילוי תפקיד מקביל או שינוי באופן הפעילות) או הימנעות מטיפול באותו עניין, כאמור בסעיף קטן זה. לצד זאת, במקרים המתאימים ניתן לנקוט

(ב) זכאי להתגייר רשאי להתגייר בכל אחד ממחוזות מערך הגיור הממלכתי או בכל אחד מבתי הדין המקומיים לגיור, לפי בחירתו ובלא קשר למקום מגוריו.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), ראש מערך הגיור יקבע הרכב של בית דין מיוחד לגיור אשר לפניו יתגייר מי שמנוי בסעיף קטן (א)(2), שהגיע לישראל בהתאם להחלטת ממשלה שעניינה הבאה של קבוצת אנשים לישראל לפי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952<sup>17</sup>, הכוללת התייחסות להיבטים של גיור הנוגעים לקבוצה האמורה.

27. (א) המבקש להתגייר יגיש בקשה למערך הגיור הממלכתי. בקשה לגיור

(ב) בבקשה להתגייר יציין המבקש את מחוז מערך הגיור או את בית הדין המקומי לגיור שלפניו הוא מבקש להתגייר.

28. כללי הדיון בבקשות לגיור לפי חוק זה ייקבעו על ידי הוועדה לקביעת כללי הדיון, בהסכמת השר ובאישור הוועדה האחראית בכנסת על שירותי הדת היהודיים. כללי הדיון בבקשות לגיור

29. (א) סיים המתגייר את הליך הגיור לפני בית הדין המיוחד לגיור, ומנהל המחוז שבו פועל בית הדין המיוחד לגיור מצא כי הליך הגיור נעשה לפי חוק זה, יאשר את תקינות ההליך, ויעביר את התיק לרב הראשי או לעובד מערך הגיור שהרב הראשי הסמיכו לכך (להלן – נציג).

הוועדה האחראית בכנסת על שירותי הדת היהודיים (הוועדה בכנסת מוגדרת כך לנוכח השינויים בזהות הוועדה שאחראית על הנושא. כיום מדובר בוועדת מיזמי תשתית לאומיים מיוחדים ושירותי דת יהודיים. לפני הקמתה של ועדה ייעודית זו הנושא נדון בוועדת הפנים והגנת הסביבה). הוועדה לקביעת כללי הדיון שאמורה לנסח את כללי הדיון בבקשות לגיור מוסדרת בפרק 1 לחוק. מדובר בשינוי של המצב הקיים כיום, שבו נקבעו כללי הדיון בבקשות לגיור על ידי הרב הראשי מכוח החלטות הממשלה שהקימו את מערך הגיור. כללי הדיון הקיימים כיום הם כללי הדיון בבקשות לגיור התשס"ו-2006, שנקבעו על ידי הרב הראשי דאז, הראשון לציון הרב שלמה משה עמאר. כללים אלה מתייחסים בעיקר להיבטים הלכתיים ופרוצדורליים שנוגעים להליך הגיור.

גם הכללים שייקבעו לפי סעיף זה נועדו לייצר את המסגרת ההלכתית להליכי הגיור שיערכו לפי חוק זה. מדובר בכללי הליכה ההלכתיים של הגיור לפי דין תורה, לדוגמה: שלבי הגיור בהתאם לדין תורה, משך הלימודים, הוראות בעניין הטבילה והמילה, סדרי הדיונים בבית הדין, אופן קבלת החלטות בית הדין, ועוד עניינים הלכתיים הנוגעים להליך הגיור.

**סעיף 29** סעיף זה מעגן את אופן אישור הגיור בבית דין מיוחד לגיור, באופן דומה למצב כיום. לאחר סיום כל הליך הגיור לפני בית דין מיוחד לגיור, קרי לאחר הטבילה של המתגייר ולאחר שבית הדין חותם על מעשה בית דין על הטבילה, מנהל המחוז בודק את תקינות ההליכים מהפן המינהלי, שכל ההליכים נעשו בהתאם להוראות החוק. לאחר שמנהל המחוז מאשר כאמור את תקינות ההליך, התיק מועבר אל הרב הראשי או אל נציג הרב הראשי

מי שזכאי להתגייר כאמור בסעיף קטן (א) רשאי לבחור את המחוז של בית הדין המיוחד לגיור או את בית הדין המקומי לגיור שלפניו יתגייר, בלא קשר למקום מגוריו. זאת, בשונה מהמצב הקיים היום במערך הגיור בהתאם לכלל א' לכללי הדיון הקיימים, ששם נקבע כי מקום הדיון בבקשה לגיור יהיה במחוז שבהתאם למקום מגוריו או מקום לימודיו של המתגייר. סעיף קטן זה נועד להקל על המתגיירים ולאפשר להם להתגייר במקום הנוח ביותר בעבורם. כלל דומה קיים כיום ביחס לפתיחת אזורי רישום לנישואין של יהודים לפי סעיף 2א לפקודת הנישואין והיגרושין (רישום). יצוין כי בחירת המחוז או בית הדין אין פירושה בחירה של ההרכב שלפניו ייערך הליך הגיור.

עם זאת, מוצע לקבוע חריג לעניין פתיחת אזורי גיור לגבי קבוצות של עולים שהגיעו לישראל לפי החלטות ממשלה על הבאה קבוצתית לפי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, שבה יש התייחסות להיבטים של גיור ביחס לאותה קבוצה (לדוגמה: החלטות הממשלה על הבאת קבוצות עולים מאתיופיה). לגבי עניין זה, מוצע לקבוע שראש מערך הגיור יקבע הרכב של בית דין מיוחד לגיור שלפניו יתגיירו חברי אותה קבוצה, במקום שיוכלו לבחור את המחוז או בית הדין כאמור בסעיף קטן (ב). הסיבה לכך היא מורכבות הגיור של קבוצה מרוכזת של עולים.

**סעיף 27** סעיף זה עוסק בצד הטכני של הגשת הבקשה להתגייר. כדי ליישם את העיקרון האמור שבסעיף

26 האמור, מוצע שהמבקש יציין בבקשתו להתגייר את המחוז או בית הדין המקומי שלפניו הוא מבקש להתגייר.

**סעיף 28** מוצע לקבוע כי הליך הגיור יעשה בהתאם לכללי הדיון בבקשות לגיור שייקבעו על ידי הוועדה לקביעת כללי הדיון, בהסכמת השר ובאישור

<sup>17</sup> ס"ח התשי"י, עמ' 159.

<sup>18</sup> ס"ח התשי"ב, עמ' 354.

(ב) מצא הרב הראשי או נציגו, לפי העניין, כי הליך הגיור נעשה בהתאם לדין תורה וכללי הדין, יאשר בחתימתו את הליך הגיור בהתאם לסעיף (1) לפקודת ההמרה, ויעביר את תעודת האישור כמשמעותה בסעיף האמור, לממונה על המחוז.

30. (א) סיים המתגייר את הליך הגיור לפני בית הדין המקומי לגיור, ומצא ראש בית הדין המקומי לגיור כי הליך הגיור נעשה בהתאם לדין תורה וכללי הדין, יעביר ראש בית הדין המקומי לגיור את תיק הגיור למנהל בתי הדין המקומיים.

(ב) מצא מנהל בתי הדין המקומיים כי הגיור נעשה לפי חוק זה, יאשר את תקינות ההליך, ויחזיר את תיק הגיור לראש בית הדין המקומי לגיור; עשה כן, יאשר ראש בית הדין המקומי לגיור בחתימתו את הליך הגיור בהתאם לסעיף (1) לפקודת ההמרה, ויעביר את תעודת האישור כמשמעותה בסעיף האמור, וכן את תיק הגיור, לממונה על המחוז.

31. מתן תעודת המרת דת קיבל הממונה על המחוז את תיק הגיור, ואת תעודת האישור לפי סעיפים (29) (ב) או (30) (ב), לפי העניין, ייתן למתגייר תעודת המרת דת, ויעביר עותק שלה לרשות האוכלוסין וההגירה.

### פרק ו': הכרה בגיור ותוקפו

32. (א) גיור שנערך לפי חוק זה יהיה מוכר לעניין הוראות כל דין. הכרה בגיור שנערך בישראל

**סעיף 31** סעיף זה קובע את אופן מתן תעודת האישור על גיור לפי סעיף (2) לפקודת ההמרה, היא התעודה הניתנת על ידי הממונה על המחוז לאחר שעמד על זהותו של המבקש וקיבל את תעודת האישור מראש העדה הדתית. מוצע לקבוע כי הממונה על המחוז שקיבל תעודת אישור מהרב הראשי או נציגו לפי סעיף 28 או מראש בית הדין המקומי לפי סעיף 29, ייתן למתגייר תעודת המרת דת, כלומר תעודת אישור לפי סעיף (2) לפקודה. תעודה זו היא שנותנת את התוקף לגיור מבחינה חוקית. יצוין כי הליך זה שונה מההליך שקבוע בפקודת ההמרה לעניין הליך המרת דת, ששם נקבע כי מי שהמיר את דתו צריך לפנות בעצמו אל הממונה על המחוז. הסיבה לשונות זו היא שגם מי שמוסמך לתת את תעודת האישור לפי סעיף (1) לפקודה (הרב הראשי או נציגו, או ראש בית הדין המקומי לגיור, לפי העניין) וגם הממונה על המחוז שמוסמך לתת את התעודה לפי סעיף (2) לפקודה הם חלק ממערך הגיור הממלכתי, כיוון שכיום כאמור ראש מערך הגיור הוא הממונה על המחוז. לעומת זאת, בהמרות דת אחרות, ראש העדה הדתית לא נמצא באותו גוף עם הממונה על המחוז, ולכן נדרש לבצע הליך דו-שלבי בהתאם לפקודת ההמרה. מוצע כי הממונה על המחוז יעביר את תעודת ההמרה אל רשות האוכלוסין וההגירה כדי שיוכלו לעדכן את הרישום של המתגייר כיהודי במרשם האוכלוסין.

### פרק ו': הכרה בגיור ותוקפו

**סעיפים** מוצע לקבוע הוראות שיבטיחו שכל רשויות **עד 32** המדינה וכל גוף יכירו בגיור שנערך לפי חוק זה. כך לדוגמה, רושם נישואין או בית דין רבני לא יוכלו לקבוע בעצמם שהם אינם מכירים בתוקף של גיור

במערך הגיור הממלכתי, שבודק כי הגיור נעשה בהתאם לכללי הדין בבקשות לגיור ובהתאם לכל כללי ההלכה על פי דין תורה. לאחר מכן, חותם הרב הראשי או נציגו על תעודת אישור לפי סעיף (1) לפקודת ההמרה ומעביר את תעודת האישור לממונה על המחוז לפי הפקודה (כאמור, כיום ראש מערך הגיור).

**סעיף 30** מוצע לקבוע את הליך אישור הגיור בבית דין מקומי לגיור. לאחר סיום הליכי הגיור לפני בית הדין המקומי לגיור, מוצע כי רב העיר שמשמש ראש בית הדין המקומי לגיור יבדוק שהליכי הגיור נעשו בהתאם לכללי הדין בבקשות לגיור ובהתאם לכל כללי ההלכה על פי דין תורה, ולאחר מכן יעביר את תיק הגיור למנהל בתי הדין המקומיים. מנהל בתי הדין המקומיים יבדוק את תקינות ההליך מהפן המינהלי. אם מצא שההליך תקין ונעשה בהתאם להוראות החוק, יחזיר מנהל בתי הדין המקומיים את התיק אל ראש בית הדין המקומי לגיור, אשר יאשר בחתימתו את הליך הגיור וייתן תעודה לפי סעיף (1) לפקודת ההמרה, השקולה לתעודת האישור הניתנת על ידי הרב הראשי (ראש העדה הדתית) כאמור באותה פקודה. את תעודת האישור החתומה לפי סעיף (1) לפקודת ההמרה יעביר ראש בית הדין המקומי אל הממונה על המחוז, בצירוף תיק הגיור.

בד בבד עם קביעת אופן האישור בסעיפים 29 ו-30 כאמור, מוצע תיקון עקיף לפקודת ההמרה, שיעגן מפורשות את הקביעה שלפיה תעודות שניתנו על ידי הרב הראשי או נציגו לפי סעיף 29, או על ידי ראש בית הדין המקומי לגיור לפי סעיף 30, יראו אותן לעניין סעיף (1) לפקודת ההמרה כתעודות אישור שניתנו כנדרש מאת ראש העדה הדתית (ראו בהמשך דברי ההסבר לתיקון העקיף לפקודת ההמרה, בסעיף 60 להצעת החוק).



(ב) תעודת המרת דת תהיה ראייה חלוטה ליהדותו של נושא התעודה לצורך כל דין.

33.

על אף הוראות כל דין, סמכות הדין בתוקפו של גיור שנערך לפני בית דין לגיור, נתונה באופן ייחודי ובלעדי להרכב בית הדין שלפניו נערך הגיור; לא ייערך כל דין, במישורין או בדיון אגבי, בשאלת תוקף הגיור, אלא לפני הרכב בית הדין האמור; ואולם הופסקה פעילות בית הדין לגיור, או חדלו לפחות שניים מחברי ההרכב מלכהן כדיינים בבית הדין לגיור, יורה ראש מערך הגיור על העברת הסמכות לדון בתוקפו של הגיור להרכב ייעודי של שלושה דיינים המכהנים בבית דין לגיור, כפי שייקבע.

34.

(א) סבר בית דין לגיור, או הרכב ייעודי שקבע ראש מערך הגיור כאמור בסעיף 33, כי קיים חשד ממשי לכך שגיור שנערך לפניו הושג במרמה, רשאי הוא, בנסיבות חריגות, לזמן את המתגייר לדיון בעניין תוקף הגיור;

(ב) בכתב הזימון יפורטו הטעמים והעובדות אשר ביסוד הזימון;

(ג) זומן מתגייר לפני בית דין לגיור לפי סעיף זה ולא התייצב, רשאי בית הדין לדון בעניינו בהיעדרו;

(ד) החליט בית דין לגיור כי אין תוקף לגיור, ינמק את החלטתו וימסור את החלטה המנומקת למתגייר, לרב הראשי ולראש מערך הגיור.

35.

(א) החלטה של בית דין לגיור לדחיית בקשה לגיור או החלטה המצהירה כי אין תוקף לגיור, ניתנת להשגה על ידי המבקש להתגייר לפני הרכב מיוחד של דייני בית הדין הרבני הגדול שיקבע הרב הראשי.

(ב) השגה כאמור תוגש בתוך 45 ימים מיום מסירת החלטה לידי המבקש להתגייר.

השגה

שנערך לפי הוראות חוק זה על ידי בית דין מיוחד לגיור או בית דין מקומי לגיור.

בסעיף 32 מוצע לעגן את הכלל כי הגיור לפי חוק זה מוכר לעניין כל דין, וכי תעודת המרת דת שמשא ראייה חלוטה ליהדותו של המתגייר.

בסעיף 33 מוצע לקבוע כי הגורם היחיד שיהיה מוסמך לדון בתוקפו של הגיור הוא הרכב בית הדין לגיור שלפניו נערך הגיור. כלל זה מבטא עיקרון המקובל בהקשרים אחרים, כי גוף שנתן את החלטה המינהלית הוא הגוף שידון בתוקפה של החלטה, כיוון שהוא מכיר את פרטי החלטה ואת נסיבותיה.

עם זאת, במצבים שבהם חדל בית הדין לגיור להתקיים או אם רוב חברי ההרכב חדלו לכהן, מוצע להסמיך את ראש מערך הגיור לקבוע הרכב מיוחד וייעודי של שלושה דיינים שידון בתוקף הגיור, למשל אם עלתה שאלה לגבי תוקף הגיור לפי סעיף 34 שלהלן. גם במצב זה, יש לשאוף כי הרכב הדיינים הייעודי שיקבע ראש מערך הגיור יהיה קרוב ביותר לזה שלפניו נערך הגיור. מובן כי הרכב הדיינים שיוקם באופן ייעודי יהיה מקרב דיינים מכהנים בבתי הדין המיוחדים לגיור או מבתי הדין המקומיים לגיור, לפי העניין, לרבות שילוב שלהם, בנסיבות מיוחדות.

סעיף 34 מפרט את הנסיבות שבהן בית הדין כאמור בסעיף 33 יכול לבטל את תוקף הגיור. מוצע לקבוע כי במצבים שבהם קיים חשד ממשי לכך שגיור שנערך לפניו הושג במרמה, רשאי בית הדין שלפניו נערך הגיור או ההרכב הייעודי שהוקם כאמור בסעיף 33 אם בית הדין חדל להתקיים, לברר את תוקף הגיור. דוגמה לכך היא כאשר המתגייר מסר פרטים כוזבים מהותיים במסגרת הליך הגיור, שהיוו את הבסיס להחלטה. מדובר בהליך חריג מאוד, שנעשה במקרים בודדים.

סעיף 35 מוצע לקבוע כי המתגייר יוכל להגיש השגה על החלטה של בית דין לגיור לדחות את הגיור, וכן על החלטה של בית דין לגיור כי אין תוקף לגיור בהתאם לסעיף 34 לעיל, והכול בתוך 45 ימים ממועד מסירת החלטה לידי המבקש להתגייר. מוצע כי השגה זו תידון לפני הרכב מיוחד של דייני בית הדין הרבני הגדול שיקבע הרב הראשי שהוא נשיא בית הדין הרבני הגדול. הוראה זו תואמת את כלל י"ז לכללי הדיון הקיימים. יודגש כי לא מדובר בערעור במובנו השיפוטי, שכן אין מדובר בהחלטה שיפוטית, אלא בהשגה במסגרת ההליך המינהלי. מרגע שניתנה החלטה בהשגה היא תימסר למבקש או למתגייר, לפי עניין, ולראש מערך הגיור שיפעל לעדכון רשות האוכלוסין לפי הוראות סעיף 36.

36. החליט בית דין לגיור כי אין תוקף לגיור וחלפו 45 ימים מיום שנמסרה החלטתו למתגייר, ולא הוגשה לגביה השגה או שהוגשה השגה ונדחתה, יעביר ראש מערך הגיור את ההחלטה לרשות האוכלוסין לעדכונה כי אין תוקף לגיור וכי תעודת ההמרה שניתנה על פיו בטלה.

**פרק ז': ועדה לקביעת כללי הדיון בבקשות לגיור**

37. (א) השר ימנה ועדה לקביעת כללי דיון בבקשות לגיור, בת חמישה חברים, והם: מינוי ועדה לקביעת כללי דיון ותנאי כשירות חבריה

(1) נציג השר שימונה בהסכמת הרב הראשי, והוא יהיה יושב הראש;

(2) שני נציגי השר;

(3) שני נציגי הרב הראשי.

(ב) חבר הוועדה יכול שימונה שלא מקרב עובדי המדינה.

(ג) כשיר להתמנות לחבר ועדה מי שהוא בעל תעודת הסמכה לרבנות מטעם הרבנות הראשית ובעל ניסיון וידע הלכתי בתחום הגיור.

38. לא ימונה לחבר הוועדה מי שהורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כחבר הוועדה, או הוגש נגדו כתב אישום או קובלנה בעבירה כאמור וטרם ניתן פסק דין סופי בעניינו.

39. תקופת כהונתו של חבר הוועדה שמונה לפי סעיף 37, תהיה חמש שנים, ורשאי השר להאריך את כהונתו לתקופת כהונה נוספת, ובלבד שלא יכהן יותר משתי תקופות כהונה רצופות.

(יורה-יורה), כיוון שכאמור הכללים נותנים את המסגרת ההלכתית להליכי הגיור על פי חוק זה.

**סעיפים** מוצע להסדיר את פעילותה ועבודתה של **עד 38** הוועדה לקביעת כללי הדיון. מדובר בהוראות מקובלות בעניין של מינויים של ועדות ציבוריות ובהתאם לחקיקה העדכנית בנושא. מדובר בנושאים אלה: סייג למינוי חבר ועדה שתלויים ועומדים לגביו הליכים פליליים או משמעתיים; תקופת כהונה של חבר ועדה (5 שנים); נסיבות הפסקת כהונת חבר ועדה לפני תום תקופת הכהונה (התפטרות, נבצרות, אי-עמידה בתנאי כשירות, פתיחה בהליך פלילי או משמעתי והתקיימות נסיבות אחרות להעברתו מכהונה); תוקף פעולות הוועדה, סדרי עבודה, גמול, החלת דינים והוראות לעניין מניעת ניגודי עניינים.

גם בעניין הזה, בדומה לכהונת ראש בית הדין המקומי לגיור ודיינים בבית הדין לגיור, מוצע לקבוע הוראה מיוחדת בנושא מניעת ניגודי עניינים, ולפיה חבר הוועדה לא יכול לשמש במקביל בתפקיד בבית דין פרטי לגיור, כיוון שמדובר במצב שמעמיד אותו באופן תדיר במצב של ניגוד עניינים.

כאמור, נוסח ההוראות מבוסס על תבניות החקיקה העדכניות בעניין מינוי ועדות והתכליות שבקביעתן.

**סעיף 36** כשם שנדרש לעדכן את רשות האוכלוסין וההגירה על גיור כאמור בסעיף 31 (לאחר מתן תעודת המרת דת מאת הממונה על המחוז), יש לעדכן את רשות האוכלוסין גם בדבר החלטה של בית דין לגיור לביטול תוקף גיור שהפכה חלוטה, כדי שיוכלו לתקן את המידע במרשם האוכלוסין.

**פרק ז': ועדה לקביעת כללי הדיון בבקשות לגיור**

פרק זה כולל את הוראות בעניין מינוי ועדה לקביעת כללי הדיון בבקשות לגיור. כאמור בדברי ההסבר לסעיף 28, תפקידה של הוועדה הוא לנסח את כללי הדיון שיהיו את המסגרת ההלכתית לגיורים שיערכו בהתאם לחוק זה על פי דין תורה. כללים אלה יובאו לאישור השר והוועדה בכנסת שאחראית על שירותי הדת היהודיים, ועד לקביעתם יחולו כללי הדיון הקיימים בהתאם להוראות מעבר שמוצע לקבוע בעניין זה.

**סעיף 37** מוצע לקבוע את הרכב הוועדה לקביעת כללי הדיון בבקשות לגיור. הרכב הוועדה מהווה מעין ועדה פריטטית שבה שני נציגים לשר, שני נציגים לרב הראשי ונציג אחד שימונה בהסכמת הרב הראשי, והוא יהיה יושב ראש הוועדה. כל הנציגים צריכים להיות בעלי תעודת הסמכה לרבנות מטעם הרבנות הראשית

<p>(א) חבר הוועדה יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו, אם הוא התפטר במסירת כתב התפטרות לשר.</p>	<p>40.</p>	<p>הפסקת כהונה לפני תום תקופת הכהונה</p>
<p>(ב) התקיימה נסיבה מהנסיבות כמפורט להלן לגבי חבר הוועדה, יעבירו השר מכהונתו לפני תום תקופת הכהונה ובסמוך למועד התקיימות הנסיבה, בהודעה בכתב:</p>		
<p>(1) הוא הורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כחבר ועדת ההיגוי, או הוגש נגדו כתב אישום או קובלנה בעבירה כאמור;</p>		
<p>(2) נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו;</p>		
<p>(3) חדל להתקיים בו תנאי מהתנאים הדרושים למינויו או התקיימו נסיבות אחרות הפוסלות אותו לפי חוק זה מלכהן כחבר הוועדה.</p>		
<p>(ג) השר, בהתייעצות עם יושב ראש הוועדה, רשאי להעביר חבר ועדה מכהונתו לפני תום תקופת הכהונה אם חבר הוועדה נעדר בלא סיבה מוצדקת משלוש ישיבות רצופות של הוועדה או מיותר ממחצית הישיבות שקיימה במהלך שנה אחת.</p>		
<p>(ד) השר לא יפסיק את כהונתו של חבר הוועדה לפי סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) אלא לאחר שנתן לו הזדמנות לטעון את טענותיו לעניין זה.</p>		
<p>(ה) הפסיק חבר הוועדה לכהן לפי הוראות סעיף זה, יפעל השר, בהתאם להוראות סעיף 37, למינוי חבר אחר במקומו, בהקדם האפשרי.</p>		
<p>קיום הוועדה, סמכויותיה ותוקף החלטותיה לא ייפגעו בשל הפסקת כהונתו של חבר מחברי הוועדה או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו, ובלבד שמכהנים בה רוב חבריה.</p>	<p>41.</p>	<p>תוקף פעולות</p>
<p>(א) המניין החוקי בישיבות הוועדה הוא רוב חבריה ובהם יושב ראש הוועדה.</p>	<p>42.</p>	<p>סדרי עבודת הוועדה</p>
<p>(ב) החלטות הוועדה יתקבלו ברוב דעות החברים המשתתפים בישיבה; היו הדעות שקולות, תכריע דעתו של יושב ראש הוועדה.</p>		
<p>(ג) הוועדה רשאית לקבוע את דרכי עבודתה וסדרי דיוניה אם לא נקבעו לפי חוק זה; קבעה הוועדה כאמור, תפרסם את דרכי עבודתה או סדרי דיוניה באתר האינטרנט של מערך הגיור הממלכתי.</p>		
<p>חבר הוועדה שאינו עובד המדינה או עובד גוף מתוקצב, יהיה זכאי לתשלום מאת המשרד הממשלתי שבמסגרתו פועל מערך הגיור הממלכתי בעד השתתפות בישיבות ועדת ההיגוי, בהתאם להוראות של החשב הכללי במשרד האוצר החלות לעניין חברי ועדות ציבוריות; בסעיף זה, "עובד המדינה" ו"עובד גוף מתוקצב" – כהגדרתם בסעיף 32 לחוק יסודות התקציב.</p>	<p>43.</p>	<p>גמול</p>
<p>חברי הוועדה שאינם עובדי המדינה, דינם, בפעולתם כחברי הוועדה, כדין עובדי המדינה, לעניין החיקוקים המנויים בסעיף 24 ולעניין פעולותיהם בוועדה.</p>	<p>44.</p>	<p>החלת דינים</p>
<p>(א) בסעיף זה –</p>	<p>45.</p>	<p>ניגוד עניינים</p>
<p>"בן משפחה" – בן זוג, הורה, הורה הורה, בן או בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, גיס, גיסה, דוד או דודה וילדיהם, חותן, חותנת, חם, חמות, נכד או נכדה, לרבות קרוב כאמור שהוא שלוב [חורג];</p>		

”בעל עניין” – כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ”ח-1968<sup>21</sup>;

”טיפול” – לרבות קבלת החלטה, העלאת נושא לדיון, נוכחות בדיון, השתתפות בדיון או בהצבעה, או עיסוק בנושא מחוץ לדיון;  
”ניגוד עניינים”, של חבר ועדת ההיגוי – ניגוד עניינים בין מילוי תפקידו בוועדה לבין עניין אישי או תפקיד אחר, שלו או של קרובו;  
”קרוב”, של חבר הוועדה – כל אחד מאלה:

- (1) בן משפחה של חבר הוועדה;
- (2) אדם שלחבר הוועדה יש עניין במצבו הכלכלי;
- (3) תאגיד שחבר הוועדה, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם בעלי עניין בו;
- (4) גוף שחבר הוועדה, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם מנהלים או עובדים אחראים בו.

(ב) לא ימונה לחבר הוועדה ולא יכהן כחבר כאמור מי שבשל כהונתו יימצא, באופן תדיר, במצב של ניגוד עניינים אשר ימנע ממנו למלא את עיקר תפקידו בוועדה; לעניין זה, יראו מי שהוא בעל תפקיד בבית דין פרטי לגיור כמי שיימצא במצב של ניגוד עניינים תדיר כאמור.

(ג) חבר הוועדה לא יטפל במסגרת תפקידו בנושא שהטיפול בו יגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים.

(ד) נודע לחבר הוועדה כי הוא עלול להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיפים קטנים (ב) או (ג), יודיע על כך בהקדם האפשרי ליושב ראש הוועדה; היה חבר הוועדה האמור היושב ראש – יודיע על כך לשר.

#### פרק ח': נתין זר

הגדרות לעניין פרק ח' 46. בפרק זה –

”ועדת חריגים” – ועדת חריגים לנתינים זרים שהוקמה לפי סעיף 48;  
”נתין זר” – מי שאינו זכאי להתגייר כהגדרתו בסעיף 26(א).

נתין זר 47. (א) לא ייפתחו הליכי גיור של נתין זר במערך הגיור הממלכתי, ובכלל זה לא יופנה על ידי מערך הגיור הממלכתי ללימודים בגוף המכין לקראת גיור, אלא בנסיבות מיוחדות ובאישור ועדת חריגים לפי הוראות פרק זה.

#### פרק ח': נתין זר

נקבע בכללי הדיון הקיימים, כי לא ייפתחו הליכי גיור לנתין זר, לא יופנה ללימודים בגוף המכין לקראת גיור, ולא יגויר בידי בית הדין, אלא בנסיבות מיוחדות ובדרך שפורטה שם, באישור ועדת חריגים לנתינים זרים. ועדה זו פועלת במערך הגיור בשיתוף רשות האוכלוסין וההגירה (אז משרד הפנים) משנת 2006, ואף במשך כמה שנים קודם לכן התקיים תיאום בין מערך הגיור לרשות האוכלוסין בהתייחס לבקשות לגיור של נתינים זרים. הוראות פרק זה נועדו לאזן בין הצורך של המדינה להבטיח שהליכי גיור לא ינוצלו לרעה לשם קניית מעמד בישראל או טובות

**סעיפים** מוצע לקבוע הוראות לעניין בקשות לפתיחת 46 ו-47 הליך גיור של נתינים זרים, מי שאינם זכאים להתגייר לפי סעיף 26, המשקפות את המצב הקיים ערב הצעת חוק זו במערך הגיור הממלכתי. לנתינים זרים אין זכות קנויה להתגייר. אם הם התגיירו במערך הגיור הממלכתי וקיבלו תעודת המרת דת, בצד הגיור הם זכאים למעמד עולה לפי חוק השבות, התש”י-1950, ומשכך קיים חשש כי כוונותיו של הנתין הזר אינן כנות לצורך גיור, אלא שהליך הגיור נועד להשגת מעמד בישראל. לפיכך

<sup>19</sup> ס”ח התשכ”ח, עמ’ 234.

(ב) ההוראות לפי פרק זה לא יחולו בעניינו של נתין זר שהגיע לישראל בהתאם להחלטת ממשלה שעניינה הבאה של קבוצת אנשים לישראל לפי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952<sup>20</sup>, הכוללת התייחסות להיבטים של גיור הנוגעים לקבוצה האמורה, ויחולו בעניינו הוראות סעיף 26(ג).

48. ועדת חריגים לנתונים זרים  
תוקם במערך הגיור הממלכתי ועדת חריגים לנתונים זרים, בת שלושה חברים, והם:
- (1) נציג הרב הראשי, שהוא עובד מערך הגיור הממלכתי, והוא יהיה יושב הראש;
  - (2) נציג הלשכה המשפטית של רשות האוכלוסין וההגירה;
  - (3) נציג הלשכה המשפטית של משרד השר.
49. ועדת החריגים תדון בבקשת נתין זר לפתוח בהליך גיור במערך הגיור הממלכתי, ובכלל זה תהיה רשאית –
- (1) לאשר את הפניית הנתין הזר ללימודים בגוף המכין לקראת גיור;
  - (2) לאשר את סיום הלימודים בגוף שאליו הופנה הנתין הזר כאמור בפסקה (1);
  - (3) לאשר את בקשתו של הנתין הזר לפתיחת הליך גיור.
50. הליך הגיור של נתין זר  
(א) ניתן אישור ועדת החריגים כאמור בסעיף 49(2) או (3), יפנה מערך הגיור הממלכתי את הנתין הזר לבית דין מיוחד לגיור, ויחולו על הליך הגיור ההוראות החלות לפי חוק זה על זכאי להתגייר כהגדרתו בסעיף 26;
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), הליך גיור של נתין זר לא ייערך לפני בית דין מקומי לגיור.
- (ג) לא תינתן תעודת המרת דת ולא תהיה נפקות חוקית לפי כל דין, לגיור של נתין זר שבוצע שלא בהתאם להוראות פרק זה.

הדין לפי סעיף 26(ב). הסיבה לכך היא המורכבות הגיור של קבוצה מרוכזת של עולים, והמומחיות שנצברה בבתי הדין המיוחדים לגיור בטיפול ייחודי וממוקד בקבוצות אלה.

**סעיפים מוצע לקבוע הוראות לעניין הרכב ועדת 48 עד 50** החריגים והסמכתה לדון בבקשת נתין זר, בהתאם למצב הקיים ערב הצעת חוק זו. ועדת חריגים רשאית לאשר את הפניית הנתין הזר ללימודים בגוף המקיים לימודים לקראת גיור, לאשר את סיום הלימודים בגוף שבו למד הנתין הזר, או לאשר את בקשתו של הנתין הזר לפתיחת הליך גיור. ניתן אישור ועדת חריגים לסיום הלימודים או לפתיחת הליך גיור, יפנה מערך הגיור הממלכתי את הנתין הזר לבית הדין המיוחד לגיור ובקשת הנתין הזר להתגייר תטופל לפי חוק זה, כטיפול בבקשת מי שזכאי להתגייר. מוצע לקבוע כי בתי דין מקומיים לא ידונו בנתונים זרים. עוד מוצע לקבוע כי לא תינתן תעודת המרת דת ולא תהיה נפקות חוקית לפי כל דין, לגיור של נתין זר שבוצע שלא בהתאם להוראות פרק זה.

כלכליות, לבין הצורך לתת מענה לאלה הרוצים בכנות להצטרף לעם היהודי, יובהר כי כל עוד לא נקבע אחרת, תמשיך ועדת החריגים לפעול בהתאם לנהלים ולתנאי הסף שקבעה ואשר מפורסמים באתר האינטרנט של מערך הגיור הממלכתי כיום.

יוצא מן הכלל של דרישה לקבלת אישור ועדת חריגים, הוא מקרה שבו נתין זר הגיע לישראל במסגרת החלטת ממשלה על הבאה קבוצתית שנכלל בה רכיב גיור, ולא קיבל רישיון לישיבת קבע עם הגעתו לישראל (לדוגמה: הבאה קבוצתית מהודו, של בני המנשה). נתין זר זה רשאי להתגייר במערך הגיור בלא צורך באישור ועדת חריגים לנתונים זרים. הטעם לכך, בדומה לרציונל בבסיס סעיף 26(ג) שהוסבר לעיל, הוא שעניינו של הנתין הזר נבחן על ידי רשות האוכלוסין במסגרת קבלת ההחלטה על הבאת הקבוצה לישראל. כמו כן מוצע לקבוע שראש מערך הגיור יקבע הרכב של בית דין מיוחד לגיור שלפניו יתגירו חברי אותה קבוצה, במקום שיוכלו לבחור את המחוז או בית

<sup>20</sup> ס"ח התשי"ב, עמ' 354.

## פרק ט': פניות ותלונות לגבי דין בית דין מקומי לגיור

- פנייה בעניין דין שפעל בניגוד לכללי הדין
51. (א) הרב הראשי מוסמך לפנות לראש מערך הגיור בבקשה לפתיחת הליך להפסקת כהונה של דין בית דין מקומי לגיור, לפי הוראות סעיף זה, אם מצא כי הדין פעל בעניינים הלכתיים בניגוד לכללי הדין.
- (ב) מצא ראש מערך הגיור, מיוזמתו או בהתאם לפניית הרב הראשי כאמור בסעיף קטן (א), כי דין בית דין מקומי לגיור פעל בניגוד לכללי הדין, רשאי הוא, בהתייעצות עם הוועדה לקביעת כללי הדין ולאחר שנתן לדין הזדמנות להשמיע את טענותיו לענין זה, לפנות למועצת הרבנות הראשית בבקשה להפסקת כהונת הדין האמור.
- (ג) מועצת הרבנות הראשית, לאחר שנתנה לדין הזדמנות להשמיע את טענותיו, תמסור לו את החלטתה אם להפסיק את כהונתו כדין בית דין מקומי לגיור, בתוך 45 ימים מיום קבלת הפנייה, ותעביר עותק מההחלטה לראש מערך הגיור.
- תלונה שעניינה התנהגות שאינה הולמת
52. (א) הרואה את עצמו נפגע מהתנהלות דין בית דין מקומי לגיור, רשאי להגיש תלונה לראש מערך הגיור.
- (ב) מצא ראש מערך הגיור כי דין בית דין מקומי לגיור התנהג באופן שאינו הולם את מעמדו של דין בית דין לגיור רשאי הוא, לאחר שנתן לדין הזדמנות להשמיע את טענותיו לענין זה, להורות על הפסקת כהונתו.
- (ג) הרואה על הפסקת כהונתו של דין לפי סעיף קטן (ב) תתקבל לאחר התייעצות עם ראש בית הדין המקומי לגיור שבו מכהן הדין; הייתה ההוראה כאמור בעניינו של ראש בית הדין המקומי לגיור – לאחר התייעצות עם הרב הראשי.
- השעיה
53. התקבלה פנייה לפי סעיף 51 או תלונה לפי סעיף 52, רשאי ראש מערך הגיור לקבוע כי דין בית הדין המקומי לגיור יושעה מתפקידו כדין בבית הדין המקומי לגיור, עד למתן החלטה בעניינו.

למועצת הרבנות הראשית. הסמכות הסופית להחליט בעניין זה נתונה למועצת הרבנות הראשית, לאחר מתן זכות נוספת לדין לטעון את טענותיו לפניה.

סעיף 52 מוצע לקבוע בסעיף זה הליך לענין פניות ותלונות בענין התנהלות בלתי תקינה או בלתי הולמת של דין בבית הדין המקומי לגיור. לגבי ענין זה, רשאי כל מי שנפגע מהתנהלות לא ראויה של דין בית דין מקומי לגיור להגיש תלונה לראש מערך הגיור. ראש מערך הגיור מנהל את ההליך להפסקת כהונה בעילה זו, ועליו לתת זכות טיעון לדין כמקובל במשפט המינהלי. כמו כן, נדרש ראש מערך הגיור לקיים התייעצות עם ראש בית הדין המקומי לגיור של אותו דין, ואם מדובר בראש בית הדין המקומי בעצמו, נדרש לקיים את התייעצות עם הרב הראשי.

סעיף 53 מוצע לקבוע את סמכותו של ראש מערך הגיור להשעות דין שהתקבלה פנייה או תלונה לגבי לפי פרק זה בעניינים הלכתיים או התנהגותיים, זאת במקרים שבהם ההשעה נדרשת באופן מיידי או זמני ולא ניתן להמתין עד לקבלת החלטה סופית בעניין.

## פרק ט': פניות ותלונות לגבי דין מקומי לגיור

פרק זה עוסק בעניין אופן בירור פניות ותלונות על דין בית דין מקומי לגיור. לגבי דיני בית דין מיוחד לגיור, שמורכב כאמור מעובדי מדינה בלבד, חלות הוראות התקשיר וכל הכללים שחלים על עובדי מדינה, ולפיכך אין התייחסות לנושא זה בחוק. מוצע בפרק זה, להבחין בין פניות ותלונות בנושאים הלכתיים לבין פניות בנוגע להתנהלות לא תקינה ובלתי הולמת של דין בית הדין המקומי לגיור.

סעיף 51 מוצע לקבוע בסעיף זה הליך לענין פניות ותלונות בעניינים הלכתיים. מוצע לקבוע מעמד מיוחד לרב הראשי שיהיה מוסמך לפנות לראש מערך הגיור בבקשה לפתוח הליך להפסקת כהונה אם מצא שהדין חרג מהכללים ההלכתיים שנקבעו בכללי הדין בבקשות לגיור. נוסף על כך, ראש מערך הגיור גם רשאי לפתוח בהליך מיוזמתו אם מצא חריגה כאמור מהכללים ההלכתיים.

לאחר מתן זכות טיעון לדין כמקובל במשפט המינהלי, ראש מערך הגיור יכול להחליט על הגשת בקשה להפסקת כהונה של דין, שהיא מעין קובלנה בעניינים הלכתיים,

## פרק י': הוראות שונות

54. ביצוע ותקנות (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישור הוועדה האחראית בכנסת על שירותי הדת היהודיים, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.
- (ב) השר, בהסכמת שר האוצר, רשאי להחליט על תשלום גמול והחזר הוצאות לדיין בית דין מקומי לגיור, שאינו עובד המדינה, עובד גוף מתוקצב או עובד גוף נתמך כמשמעותם בסעיף 32 לחוק יסודות התקציב.
55. שמירת דינים אין בהוראות חוק זה כדי לשנות את המצב המשפטי הקיים ערב תחילתו של חוק זה, או את פרשנותו של דבר חקיקה אחר, לעניין גיור שלא נעשה במערך הגיור הממלכתי.
- תחילה 56. (א) תחילתו של חוק זה, למעט האמור בסעיף קטן (ב), 30 ימים מיום פרסומו (להלן – יום התחילה).
- (ב) תחילתם של סעיפים 9 עד 18 שישה חודשים מיום התחילה.
- (ג) השר והרב הראשי יבחרו את נציגיהם בוועדה לקביעת כללי הדיון לפי סעיף 37, בתוך 45 ימים מיום פרסומו של חוק זה.
- תחולה 57. חוק זה יחול על בקשות גיור שהוגשו החל מיום התחילה, ואולם סעיף 33 יחול גם על הליך גיור שנפתח בבית הדין המיוחד לגיור לפני יום התחילה.
- כללי דיון ראשוניים 58. הוועדה לקביעת כללי הדיון תביא לאישור השר את כללי הדיון שקבעה לפי סעיף 28, בתוך 60 ימים מיום שמונתה לפי סעיף 37.
- הוראות מעבר 59. (א) עד לקביעת כללי דיון לפי סעיף 28, יראו את כללי הדיון בבקשות לגיור, התשס"ו–2006<sup>21</sup> (בסעיף זה – כללי הדיון הקיימים), כאילו נקבעו לפי חוק זה, והכול אלא אם נאמר אחרת בחוק זה.

## פרק י': הוראות שונות

כמו כן מוצע לקבוע כי בחירת חברי הוועדה לקביעת כללי הדיון לפי סעיף 37 לצורך מינוי הוועדה, תיעשה בתוך 45 ימים מיום התחילה.

**סעיף 57** מוצע לקבוע כי הוראות החוק יחולו על בקשות לגיור שיוגשו החל מיום התחילה; ואולם מוצע לקבוע כי הוראות סעיף 33, בדבר סמכות הדיון בתוקפו של גיור שנערך בבית דין לגיור, יחולו גם על הליך גיור שנפתח בבית הדין המיוחד לגיור לפני יום התחילה.

**סעיף 58** מוצע לקבוע כי הוועדה לקביעת כללי הדיון תביא לאישור השר את כללי הדיון שתקבע לפי סעיף 28, בתוך 60 ימים מיום שמונתה ובהתאם לפרק הזמן לבחירת חבריה כמפורט בהוראות המעבר להלן.

**סעיף 59** מוצע לקבוע שלוש הוראות מעבר רלוונטיות לתחילת החוק: (1) מוצע לקבוע כי עד לקביעת כללי דיון לפי סעיף 28, יראו את כללי הדיון בבקשות לגיור, התשס"ו–2006 (כלל הדיון הקיימים), כאילו נקבעו לפי חוק זה, והכול אם נאמר אחרת בחוק זה; (2) באופן דומה, מוצע לקבוע כי ועדת החריגים לנתינים זרים אשר מונתה ופועלת לפי כללי הדיון הקיימים, יראו אותה כאילו מונתה לפי סעיף 48 ויחולו לגביה כל ההוראות החלות לפי חוק זה על ועדת חריגים כמשמעותה בסעיף האמור; (3) לבסוף, מוצע לקבוע הוראת מעבר ולפיה עד למינוי מנהל בתי הדין

**סעיף 54** ראש הממשלה הוא השר הממונה על חוק זה ומוסמך לקבוע תקנות לביצועו. מוצע לקבוע כי תקנות מכוח סמכותו כאמור יותקנו באישור הוועדה האחראית בכנסת על שירותי הדת היהודיים. כמו כן מוצע כי החלטות השר בנושא גמול והחזר הוצאות לדיין בית הדין המקומי לגיור, יתקבלו בהסכמת שר האוצר.

**סעיף 55** הצעת החוק מבקשת שלא לעסוק בנושא גיורים שלא נעשו במערך הגיור הממלכתי אלא רק לקבוע שתהיה נפקות חוקית מלאה לגיורי מערך הגיור הממלכתי. סעיף שמירת הדינים מיישם את עמדת הדרג המדיני שביקש לקבוע שהחוק אינו עוסק בגיורים שמחוץ למערך הגיור, אינו משנה ביחס אליהם, אינו מוסיף ואינו גורע מהם. משמעות סעיף זה היא כי אין שינוי לגבי פסקי דין שניתנו בעניין גיורים פרטיים שלא נעשו במערך הגיור הממלכתי.

**סעיף 56** מוצע לקבוע את מועד תחילתו של חוק זה 30 ימים מיום פרסומו, למעט הסעיפים הנוגעים לבתי הדין המקומיים לגיור ולדייני בתי הדין המקומיים לגיור, כמפורט בסעיפים 9 עד 18, אשר מועד תחילתם יהיה שישה חודשים מיום פרסום החוק. זאת לשם מתן פרק זמן הנדרש להיערכות מינהלית, מקצועית ולוגיסטית לשם יישום סעיפים אלה.

(ב) ועדת החריגים לנתינים זרים, שמונתה ופעלה ערב תחילתו של חוק זה לפי כללי הדיון הקיימים, יראו אותה כאילו מונתה לפי סעיף 48, ויחולו לגביה כל ההוראות החלות לפי חוק זה על ועדת חריגים כמשמעותה בסעיף האמור.

(ג) עד למינוי מנהל בתי הדין המקומיים לפי סעיף 17, יינתנו סמכויותיו לפי חוק זה למנהל אגף הגיור במשרד השר.

תיקון פקודת  
ההמרה (מס' 2)

60. בפקודת העדה הדתית (המרה)<sup>22</sup>, בסעיף 2, אחרי פסקה (1) יבוא:  
"א1) בלי לגרוע מהאמור בפסקה (1), תעודת אישור שניתנה לפי סעיפים 29 ו-30 לחוק מערך הגיור, התשפ"ב-2022, לפי העניין, תיחשב תעודת אישור לפי פסקה (1)."

סעיף 2(1) לפקודת ההמרה כתעודות אישור שניתנו כנדרש מאת ראש העדה הדתית. זאת למען הסר ספק בדבר היותם של האישורים האמורים אקוויוולנטיים לתעודת האישור שנדרש להמציא לפי סעיף 2(1) לפקודת ההמרה לממונה על המחוז כדי שירשום את דבר המרת העדה וייתן למבקש תעודת אישור על אודות רישום (תעודת המרת דת).

המקומיים יינתנו סמכויותיו לפי חוק זה למנהל אגף הגיור במשרד השר.

סעיף 60 מוצע תיקון עקיף לפקודת ההמרה, שיעגן מפורשות את הקביעה שלפיה תעודות שניתנו על ידי הרב הראשי או נציגו לפי סעיף 29, או על ידי ראש בית הדין המקומי לגיור לפי סעיף 30, יראו אותן לעניין

<sup>21</sup> ר"פ התשס"ו, עמ' 2062.

<sup>22</sup> חוקי א"י, 1947, כרך (ב), עמ' (ע) 1269 (א) 1294; ע"ר 1588, תוס' 1, עמ' (ע) 121 (א) 147.